

Orð eru ævintýri

Kennsluleiðbeiningar fyrir grunnskóla

Orð eru ævintýri

KENNSLULEIÐBEININGAR

ISBN 978-9979-0-2934-2

© 2023 Dröfn Rafnsdóttir, Ragnheiður V. Sigtryggisdóttir, Sigrún J. Baldursdóttir
Miðju máls og læsis og Aðalbjörg Sigurðardóttir Austurbæjarskóla

© 2023 Teikningar: Blær Guðmundsdóttir, Böðvar Leós,
Elín Elísabet Einarsdóttir og Sigmundur Breiðfjörð Þorgeirsson

Ritstjórn: Elín Lilja Jónasdóttir, Sigríður Wöhler og Þorbjörg Halldórsdóttir

Yfirlstur: Ingólfur Steinsson

1. útgáfa 2024
Menntamálastofnun
Kópavogi

Umbrot og hönnun: Menntamálastofnun

Íslenska sem annað tungumál	6	Herbergi	25
Kötturinn Kúri	7	Umræður og orðaforði	25
Að skoða orð	7	Ritun og sköpun	25
Lykilorð	7	Leikir	26
Hljóðkerfisvitund	7	Forstofa/baðherbergi	27
Sögugerð/endursögn	8	Umræður	27
Ritun	8	Baðherbergi	28
Skrift	8	Umræður	28
Tónlist	8	Ritun og sköpun	28
Leikræn tjáning	9	Tilfinningar	29
Örsögur	9	Umræður	29
Góðan daginn	10	Ritun og sköpun	29
Umræður og orðaforði	10	Leikir	30
Ritun og sköpun	11	Ávaxta- og grænmetisspil	31
Leikir	11	Umræður og orðaforði	31
Líkaminn	12	Ritun og sköpun	31
Umræður og orðaforði	12	Leikir	32
Ritun og sköpun	13	Leiðbeiningar fyrir spilið	
Leikir	13	á opnu bókarinnar:	32
Tónlist	13	Í skólanum	33
Föt	14	Umræður og orðaforði	33
Umræður og orðaforði	14	Ritun og sköpun	33
Ritun og sköpun	14	Leikir	34
Leikir	15	Listasmiðja	35
Útiföt	16	Umræður og orðaforði	35
Umræður og orðaforði	16	Ritun og sköpun	35
Ritun og sköpun	16	Lærum og leikum	36
Leikir	17	Umræður og orðaforði	36
Heimilið	18	Ritun og sköpun	36
Umræður og orðaforði	18	Leikir	36
Ritun og sköpun	18	Skólalóð	37
Leikir	19	Umræður og orðaforði	37
Eldhús	20	Ritun og sköpun	37
Umræður og orðaforði	20	Leikir	37
Ritun og sköpun	20	Í búiðinni	38
Leikir	21	Umræður og orðaforði	38
Tónlist	21	Ritun og sköpun	38
Ítarefni	21	Leikir	38
Stofa/herbergi	22		
Umræður og orðaforði	22		
Ritun og sköpun	23		

Afmæli	39	Ísundi	53
Umræður og orðaforði	39	Umræður og orðaforði	53
Ritun og sköpun	39	Ritun og sköpun	54
Leikir	39	Ítarefni	54
Form – litir – tölur	40	Fjaran og höfnin	55
Umræður og orðaforði	40	Umræður og orðaforði	55
Ritun og sköpun	40	Ritun og sköpun	56
Leikir	41	Ítarefni	56
Hátíðir	42	Hafið	57
Umræður og orðaforði	42	Umræður og orðaforði	57
Ritun og sköpun	42	Ritun og sköpun	57
Leikir	43	Leikir	57
Tónlist	43	Ítarefni	58
Ítarefni	43	Úti í móa	59
Ævintýri og hrekkjavaka	44	Umræður og orðaforði	59
Umræður og orðaforði	44	Ritun og sköpun	59
Ritun og sköpun	44	Söngur	60
Leikir	45	Ítarefni	60
Jól, áramót, þrettándinn	46	Ferðalag	61
Umræður og orðaforði	46	Umræður og orðaforði	61
Ritun og sköpun	46	Ritun og sköpun	61
Leikir	47	Leikir	62
Tónlist	47	Ítarefni	62
Ítarefni	47	Hálendið	63
Farartæki	48	Umræður og orðaforði	63
Umræður og orðaforði	48	Ritun og sköpun	63
Ritun og sköpun	48	Tónlist	63
Leikir	48	Ítarefni	64
Ítarefni	48	Í borginni	65
Í sveitinni	49	Umræður og orðaforði	65
Umræður og orðaforði	49	Ritun og sköpun	65
Ritun og sköpun	49	Leikir	66
Leikir	50	Í bænum	67
Tónlist	50	Umræður og orðaforði	67
Ítarefni	50	Ritun og sköpun	67
Hjá lækni og tannlækni	51	Leikir	68
Umræður og orðaforði	51	Ítarefni	68
Ritun og sköpun	52	Almenningsgarður	69
Leikir	52	Umræður og orðaforði	69
Ítarefni	52		

Ritun og sköpun	69	Góða nótt	85
Leikir	70	Umræður og orðaforði	85
Ítarefni	70	Ritun og sköpun	86
Gerum og græjum	71	Tónlist	86
Umræður og orðaforði	71		
Ritun og sköpun	71		
Leikir	71		
Íþróttir	72		
Umræður og orðaforði	72		
Ritun og sköpun	72		
Leikir	73		
Andheiti	74		
Umræður og orðaforði	74		
Ritun og sköpun	74		
Leikir	74		
Tónlist	75		
Umræður og orðaforði	75		
Ritun og sköpun	75		
Leikir	75		
Tónlist	76		
Ítarefni	76		
Erlend dýr	77		
Umræður og orðaforði	77		
Ritun og sköpun	77		
Leikir	78		
Ítarefni	78		
Samstæðuspil	79		
Leiðbeiningar með samstæðuspili	79		
Hvar er Kúri?	81		
Umræður og orðaforði	81		
Ritun og sköpun	82		
Leikir	82		
Árstíðir og veður	83		
Umræður og orðaforði	83		
Ritun og sköpun	83		
Leikir	84		
Tónlist	84		
Ítarefni	84		

Íslenska sem annað tungumál

Leiðbeiningarnar eru samvinnuverkefni Austurbæjarskóla, leikskólanna Laugasólar, Blásala og Miðju máls og læsis. Menntamálastofnun sá um ritstjórn og umbrot. Leiðbeiningarnar ásamt leiðbeiningum fyrir leikskóla og foreldra eru vistaðar á vef Menntamálastofnunar.

Markmið bókarinnar og hugmyndabanka fyrir kennslu í íslensku sem öðru tungumáli er að:

- efla orðaforða fjöltyngdra barna á grunnskólaaldri
- efla íslensku og stuðla að virku tvítyngi hjá fjöltyngdum börnum
- gefa foreldrum og uppalendum verkfæri til þess að styðja við tungumálanám barna sinna á íslensku og heimamáli/heimamálum

Bókin er ekki kennslubók í eiginlegum skilningi heldur myndaorðabók fyrir börn sem hægt er að nýta í kennslu í íslensku sem öðru tungumáli. Kennsluleiðbeiningarnar eru ætlaðar sem hvatning fyrir kennara og foreldra til að vinna með bókina og tungumálið á lifandi og skapandi hátt. Í þeim er að finna hugmyndir að verkefnum í tengslum við bókina sem eru til þess fallin að auka orðaforða og málnotkun nemenda. Verkefnin eru fjölbreytt og þarf ekki að vinna í ákveðinni röð. Sum verkefni fylgja ákveðnum opnum meðan önnur eru almenn og má nýta hvar sem er í bókinni. Kennsluleiðbeiningarnar má nota til að vekja áhuga og virkja ímyndunarafli bæði nemenda og kennara. *Orð eru ævintýri* er bók sem býður upp á hafsþjó af verkefnum og þemavinnu með nemendum sem eru að læra íslensku.

Rannsóknir sýna að árangursríkasta aðferðin til að vekja áhuga barna á að lesa sjálf er að lesa upphátt fyrir þau. Þegar lesið er fyrir börn er verið að leggja grunn að lestrarnámi þeirra og þegar börn hlusta á skemmtilegar sögur vaknar hjá þeim löngun til að lesa upp á eigin spýtur. Með því að lesa fyrir börn er hægt að efla orðaforða þeirra en orðaforði er mikilvægur fyrir mál og læsi. Barn sem hefur mikinn orðaforða hefur meiri færni til djúpstæðrar hugsunar og á auðveldara með tjáskipti en barn með lítinn orðaforða. Barn með góðan orðaforða á auðveldara með að bæta við orðaforða sinn í markvissum lestrarstundum. Því þarf að leggja áherslu á að efla orðaforða barna með lestri og samræðum frá fyrstu tíð. Fjölmargar rannsóknir hafa sýnt fram á að lestur og samræður um efnið sé aðferð sem eflir orðaforða barna hvað mest. Þess konar samræðulestur felst í því að nefna persónur, hluti og athafnir á myndunum og tengja við reynsluheim barna (Kassow, 2006). Þegar börn eldast verða samræðurnar flóknari og byggjast á krefjandi spurningum og heimspekilegum vangaveltum.

Mikilvægt er að skapa jákvætt andrúmsloft í kringum lestrarstundir þar sem bæði börn og starfsfólk/forsjáraðilar njóta þess að lesa og spjalla saman um efnið.

Þegar verið er að vinna með orðaforða er mikils virði að þjálfra orð sem hægt er að nota í samræðum við börnin. Orð og orðasambönd eins og: já einmitt, nákvæmlega, glæsilegt, vel gert!

Í samskiptum er lykilatriði að hlusta á börnin. Taka eftir því hvaða umræður skapast, hvaða spurningar koma upp hjá þeim og bæta síðan við umræðuna, útvíkka og útskýra nánar.

Hafa ber í huga að koma einfaldri málfræði, svo sem nútíð, þátíð, eintölu, fleirtölu og stigbreytingu að í töluðu máli alveg frá upphafi. Sem dæmi má benda börnum á stærðarhugtök, tala um hluti sem gerðust í gær og nefna hluti bæði í eintölu og fleirtölu. Hægt er að vinna veggspjöld eða hugarkort með þeim þar sem orðum og myndum er safnað af hverri

opnu. Prenta má út myndir af vefsíðu bókarinnar. Einnig geta börnin útbúið sína eigin orðabók og tengt við sterkasta tungumál sitt.

Kötturinn Kúri

Kötturinn Kúri eða ummerki eftir hann birtast á öllum opnumyndum bókarinnar. Börn geta skemmt sér við að leita að honum. Kúri er venjulegur heimilisköttur, appelsínugulur á litinn og bröndóttur. Hann er með græna ól um hálsinn og neðan úr henni hangir silfurlituð bjalla. Draumur hans er að veiða mús, fugl eða eitthvað annað. Kúri eltist við eitt og annað á opnumyndunum en í lok bókarinnar sofnar hann sæll og glaður með mjúkdýrinu.

Það er tilvalið að nota ævintýri Kúra sem kveikju að samtali á hverri opnu. Mikilvægt er að tala um þátíð, nútíð og framtíð með því að eiga samtál um athafnir hans.

- Hvað er hann að gera?
- Af hverju?
- Hvernig líður honum?
- Hvað heldur þú að hafi gerst áður?
- Hvað heldur þú að gerist seinna o.s.frv.
- Nota má tækifæri til að koma að tölu orða og öðrum einföldum beygingaratriðum.

Að skoða orð

Bókin hentar vel í kennslu yngri nemenda sem eru að læra íslensku. Myndirnar má einnig nýta sem kveikjur í kennslu með eldri nemendum þar sem meira er unnið með stakar myndir en ekki bókina í heild. Tengja má innihald bókarinnar á einfaldan hátt við ritunarverkefni til að efla orðaforða. Hægt er að prenta opnumyndir út af vefsíðu eða opna þær á tölvu eða stórum skjá. Á öllum opnum bókarinnar er hægt að nota [PWIM](#) aðferðina.

Lykilorð

Notið lykilorð af þeirri opnu sem verið er að vinna með. Veljið líka orð sem nemendur geta notað í daglegum samskiptum. Endurtakið lykilorðin í mismunandi samhengi mörgum sinnum yfir daginn. Mikilvægt er að nota sjónrænar stoðir en þannig má grípa tækifærið og tala um orðin þegar börnin sýna þeim áhuga. Hvetjið þau til að nota orðin í daglegu tali. Velja má orð úr mismunandi orðflokkum t.d. nafnorð (skeið, diskur) sagnorð (borða, drekka) og lýsingarorð (heitt, hart, svangur, rauð). Tilgangurinn með þessu er að nemendur heyri orð í mismunandi samhengi og fái góða útskýringu á þeim og þjálfun í notkun þeirra.

Hljóðkerfisvitund

Þegar unnið er með nemendum sem eru nýkomnir til landsins og hafa skólagöngu að baki er innlagn á hljóðum íslenskra stafa nauðsynlegur grunnur og undirstaða þess að lesa á íslensku. Vinna þarf með atkvæði, samhljóðasambönd og samsett orð. Komi nemendur úr málumhverfi sem er mjög ólíkt því íslenska, t.d. þar sem talað er tónamál, þarf að vinna meira með hljóðavitund og hrynjandi. Nemendur sem hafa litla eða enga skólagöngu að

baki þegar þau koma til landsins geta unnið með bókina samhliða lestrar- og ritunarnáminu. Þá eru notaðar lestrarkennsluaðferðir þar sem kennd eru hljóð og stafir og unnið með aðgerðir sem byggja upp hljóða- og hljóðkerfisvitund nemenda.

Sögugerð/endursögn

Nemendur sem eru að stíga sín fyrstu skref í íslenskum skóla þurfa þjálfun í að nota tungumálið í samskiptum. Þess vegna eru umræður og samtal um það sem birtist á opnum bókarinnar grunnur að ritunarfærni nemenda. Í byrjun má vinna með munnlega endursögn og færa hana síðan yfir á ritað form. Árangursríkt er að tengja við reynsluheim nemenda. Gott er að skoða fylgirit með kafla 19.3 í aðalnámskrá.

Ritun þarf að byggja á [stigskiptum stuðningi](#).

Ritun

Ótal leiðir má fara í vinnu með ritun. Ritunarverkefni má finna í fjölda kennsluleiðbeininga og handbóka.

<https://klb.mms.is/klb/Ritunarvefurinn>

<https://laesisvefurinn.is/ritun/stigskiptur-studningur/>

<https://mms.is/frettir/laesisvefurinn-ritun>

<https://vefir.mms.is/beinagrindur/index.html>

Íslenska í 1. og 2. bekk – Handbók kennara

[Íslenska í 3. og 4. bekk](#) – Handbók kennara

[Beinagrindur](#)

Bókin *Hið ljúfa læsi* eftir Rósu Eggertsdóttur

[Blái býanturinn](#)

[Græni býanturinn](#)

[Ævintýragerð barna](#)

[Skapandi skóli](#)

Skrift

Mikilvægt er að þjálfra skrift. Sérstaklega fyrir þau börn sem eru að læra latneskt letur og nota til þess skriftarbækur.

Tónlist

Íslensk lög eru kynnt fyrir nemendum, bæði barnalög og dægurlög. Gott er að spila tónlist þegar verið er að vinna þemaverkefni. Á *Spotify* er hægt að finna mikið úrval af íslenskum lögum með textum (*e.lyrics*).

Leikræn tjáning

Leikræn tjáning nýtist vel við kennslu í íslensku sem öðru tungumáli. Þegar verið er að leggja inn ný orð þarf kennarinn að nota leikræna tilburði í samræðum og nauðsynlegt er að setja orð á allar athafnir. Hægt er að lýsa með handahreyfingum og látbragði því sem verið er að gera og setja orð á það um leið. Dæmi: þegar ég klæði mig í útifötin þá renni ég upp úlpunni, set á mig húfu og fer í vettlinga. Einnig má nota látbragð með fyrirmælum s.s. allir að standa upp, setjast niður, taka upp bók og blýant. Hægt er að fara í leiki eins og til dæmis *Símon segir*. Einnig má nýta aðferðir [leiklistar í kennslu](#) í öllu tungumálanámi.

Örsögur

Með hverri opnu fylgir örsaga til upplestrar sem getur verið kveikja að umræðum. Sögurnar eru eftir Kristínu Rögnu Gunnarsdóttur.

Góðan daginn

Umræður og orðaforði

Ræðið allar litlu myndirnar á opnunni. Bendið á þær og hafið orð á hlutunum. Talið um það sem er að gerast á stóru myndinni. Tengið við reynslu barnsins með því að tala um eitthvað sem liðið er og eitthvað sem er í vændum. Spyrjið opinna spurninga sem leiða til samtals.

Hugmyndir að umræðuefnum sem tengjast opnunni:

- Förum yfir morgunvenjur.
- Hvernig geispum við?
- Hvað er morgunmatur?
- Hvað borðum við á morgnana?
- Athafnir morgunsins.
- Vinna með orðaforða sem tengist heimilinu.
- Hvað klæðum við okkur í fyrst, svo og síðast?
- Hér er hægt að ræða veður og útiföt.
- Tölum um klukkuna, hvenær við vöknum, förum í skólann, förum heim aftur, o.s.frv.
- Tala um persónufornöfn, þ.e.a.s. hún geispar, hann smyr nesti, það/hán er að borða morgunmat eða greiða sér (barnið, stálpið), o.s.frv.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Hugarkort, teiknimyndasaga eða dagbók þar sem farið er yfir athafnir morgunsins. Nemendur útbúa teiknimyndaramma eða fá tilbúinn frá kennara og segja sögur af athöfnum morgunsins á sínu heimili.
- Púslum setningar. Hér er hugmynd að því hvernig hægt er að vinna með frásögn. Það má útbúa frásögn um verkefni nemenda á morgnana eða á kvöldin. Þar er búið að búa til púsl bæði með texta en einnig er þar að finna óútfyllta frásögn sem nemendur geta fyllt inn í (fraedsluskot.wixsite.com).
- Að læra að skipuleggja frásögn og segja frá atburðum dagsins. Dæmi má finna á: (fraedsluskot.wixsite.com)
- Hugarkort um ketti – heiti karldýrs/kvendýrs/afkvæmis, heiti líkamshluta, fæða, o.s.frv.
- Sögukubbar (e. story cubes) sem útfæra má á mismunandi hátt eftir aldri og færni með myndum úr bókinni.
- Nemendur geta búið til kisur úr ýmiskonar efniviði, ýmist samvinnu- eða einstaklingsverkefni.

Leikir

Kennarinn útbýr miða með orðum. Nemendur draga orð og teikna mynd og setja orð fyrir neðan. Einnig er hægt að útfæra leikinn og draga orð og leika það. Samnemendur reyna að geta og segja hvað orðið er.

Líkaminn

Umræður og orðaforði

Skoðið myndina með nemendum. Kennarinn varpar síðunni um líkamann upp á skjá og fer yfir heiti á líkamshlutum. Gott er að tengja umræðuna við sagnorð sem tákna hreyfingar líkamans t.d. að tyggja, að blikka, að hoppa, að geispa, að sparka, að skrifa, að lesa, að horfa.

Hugmyndir að vinnu með opnuna:

- Kennarinn teiknar andlit á töfluna og byrjar á því að fara yfir andlitshluta.
 - Tala um munninn, varir, tennur, tungu og kinn.
- Gott er að spyrja nemendur spurninga eins og hvernig eru augun þín á litinn? Hvernig er hár þitt á litinn, ljóst, dökkt, brúnt, rautt?
- Tala um nef og lykt, útskýra hugtökin góð lykt/vond lykt? Notaðu má myndir sem gefa í skyn mismunandi lykt, t.d. af blómum, kaffi, sundlaug, umferðargötu.
- Hvað erum við með marga fingur? Notaðu tækifærið og telja upp að tíu.
- Tala um hæð, hægt er að láta nemendur raða sér í stærðarröð.
- Einföld lýsingarorð eins og stór/lítill, langur/stuttur, litir.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Kennarinn getur prentað út litlu myndirnar og nemendur líma þær í orðabókina sína og skrifa heitin undir.
- Nemendur teikna sjálfsmynd og eiga að skrifa einfaldar setningar fyrir neðan myndina sem lýsir þeim. T.d. ég er með svart hár, ég er dökkhærð/ur/t.
- Teikna líkamann, til dæmis útlínur á stórt blað og skrifa líkamsheitin, nemendur vinna saman í hópum.
- Nemendur skrifa heiti andlitshluta á litla miða og festa á réttan stað á andliti sínu eða samnemanda.
- Nemendur búa til samstæðuspil þar sem þau skrifa heitin á líkams- og andlitshlutum á litla miða á íslensku og á sínu sterkasta tungumáli eða nota. Nemendur para svo saman miðana.

Leikir

- Skrímslaleikur, nemendur teikna skrímsli tvö og tvö saman. Annar lýsir og hinn teiknar. Nemendur snúa bökum saman eða hafa skilrúm á milli sín. Sá sem lýsir teiknar skrímsli jafnóðum og hann lýsir því. Hinn nemandinn teiknar eftir lýsingunni. Að lokum bera þau saman myndirnar.
- Vasaljósíð: Handbók með [Orðasjóð bls.12](#)

Tónlist

Þumalfingur, þumalfingur hvar ert þú?

Ég er furðuverk.

Höfuð herðar hné og tær: nemendur syngja lagið og gera hreyfingar með. Einnig er hægt að spila lagið á fleiri tungumálum.

Föt

Umræður og orðaforði

Kennarinn varpar myndinni upp og spyr nemendur hvað þau sjái á myndinni og leggur áherslu á orðin yfir fatnað.

- Kennarinn safnar saman í skjóðu tölum, rennilás, reimum og öðru tengdu fatnaði. Ræðir og leyfir nemendum að prófa og tengir við sagnirnar að reima, að renna, að smella, að hneppa.
- Kennarinn er með myndir af fatnaði og nemendur eiga að flokka myndirnar í undirflokka t.d. útiföt, inniföt, spariföt og íþróttaföt. Nemendur taka svo myndirnar og ræða hvað er í hverjum flokki.
- Tala um úti- og inniföt, íþróttaföt.
- Um skólabúninga, spariföt, þjóðbúninga frá ýmsum löndum.
- Tengja liti og áferð við fatnað svo sem þykkt, þunnt, mjúkt, gróft, slétt, o.s.frv.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Veggspjald: Kennarinn tekur saman tímarit og dagblöð með auglýsingum og nemendur klippa út föt. Kennarinn útbýr fyrimæli s.s. klipptu út mynd af peysu. Myndin er síðan límd á veggspjald og undir skrifa þau heiti fatnaðarins og herma eftir og skrifa

eftir fyrir mælum kennarans t.d. ég klippti út gula peysu, þetta er gul peysa, ég fann gula peysu.

- Nemendur búa til hugarkort þar sem þau geta meðal annars flokkað fötin.
- Nemendur útbúa dúkkulísur og klippa út föt á þær. Gaman væri að vera með afgangsefni til að búa til fötin á dúkkulísurnar. Hægt er að vinna áfram með verkefnið í ritun þannig að nemendur skrifi setningar eða orð til að sem lýsa þeim. Nemendur geta gefið dúkkulísunni nafn, búið til heimilisfang, ákveðið aldur, o.s.frv. Þessa vinnu má einnig vinna á stafrænu formi og gera þá jafnframt hreyfimyndir.
- Verkefnið hentar vel til þess að vinna með lýsingarorð og beygingu þeirra, t.d. hún er í bleikri peysu og svörtum buxum.

Leikir

- Það er hægt að skoða búningasafn hjá skólanum. Nemendur geta farið í búningaleik t.d. þar sem fatapoki er látinn ganga undir tónlist og þegar tónlistin hættir á sá sem heldur á pokanum að draga flík úr honum, segja hvað hún heitir og klæða sig í hana. Ef nemendur hafa þekkingu til má bæta við lit, áferð og eiginleikum efnis.
- Í lok skóladagsins er hægt að hleypa nemendum út eftir því hvernig þau eru klædd. T.d. getur kennarinn boðið þeim nemendum sem eru með vasa á buxunum sínum að fara fyrst eða þeim sem eru í hettupeysu.

Útiföt

Umræður og orðaforði

Tengja umræður við veður dagsins og hvernig nemendur komu klæddir í skólann. Sjá kafla 2 um föt.

- Hvernig er veðrið í dag?
- Hvernig klæddum við okkur í morgun?
- Hefðum við átt að klæða okkur öðruvísi?
- Hvernig var veðrið í gær?
- Var veðrið eins og það er í dag?
- Hvernig vorum við klædd í gær?
- Vorum við í sömu útifötum í gær?

Kennarinn getur leyft nemendum að fletta upp hvernig veðrið er í öðrum löndum og ræða hvernig þau væru klædd ef þau væru að fara í skólann þar.

Ritun og sköpun

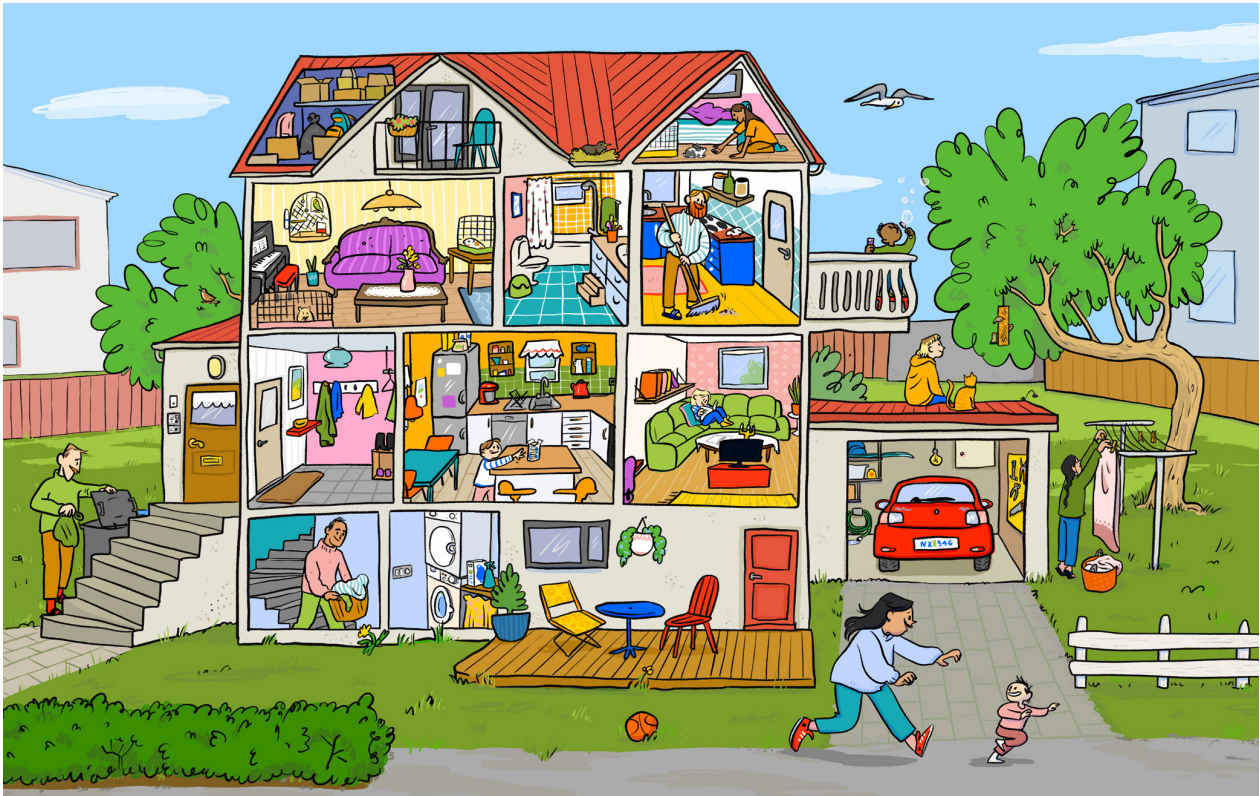
- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur teikna mynd af sér í sínum útifötum og skrifa heitin við.
- Nemendur sem eru lengra komnir skrifa málsgreinar þar sem þau lýsa útifötum sínum. Hvetjum nemendur til að nota fjölbreytt orð yfir liti og áferð.

- Nemendur fá form með útlínnum vettlinga og teikna mynstur á þá og e.t.v. peysur og húfur líka. Nemendur útbúa spil með mismunandi skóm og gera veiðimann (áttu íþróttaskó?).

Leikir

- Fatabingó.
- Skoða má mismunandi gerðir af skóm og fötum í fatahengi. Taka mynd og skrifa um fatnaðinn þegar komið er til baka í skólastofuna.

Heimilið

Umræður og orðaforði

Hér er gott að skoða hvernig mismunandi hús líta út. Hvað tilheyrir húsinu á myndinni: kjallari, 1. hæð, 2. hæð, ris og bílskúr. Hvað tilheyrir hverju herbergi.

- Eru til annars konar hús en á myndinni?
- Fara í göngutúr um nærumhverfið og skoða mismunandi hús.
- Hvað er fólk á myndunum að gera? (sópa, ryksuga, hengja upp þvott, fara út með ruslið, o.s.frv.)
- Hvaða heimilisstörf vinnur þú heima hjá þér?
- Hefur þú átt gæludýr?
- Hver hugsar um dýrið?

Ritun og sköpun

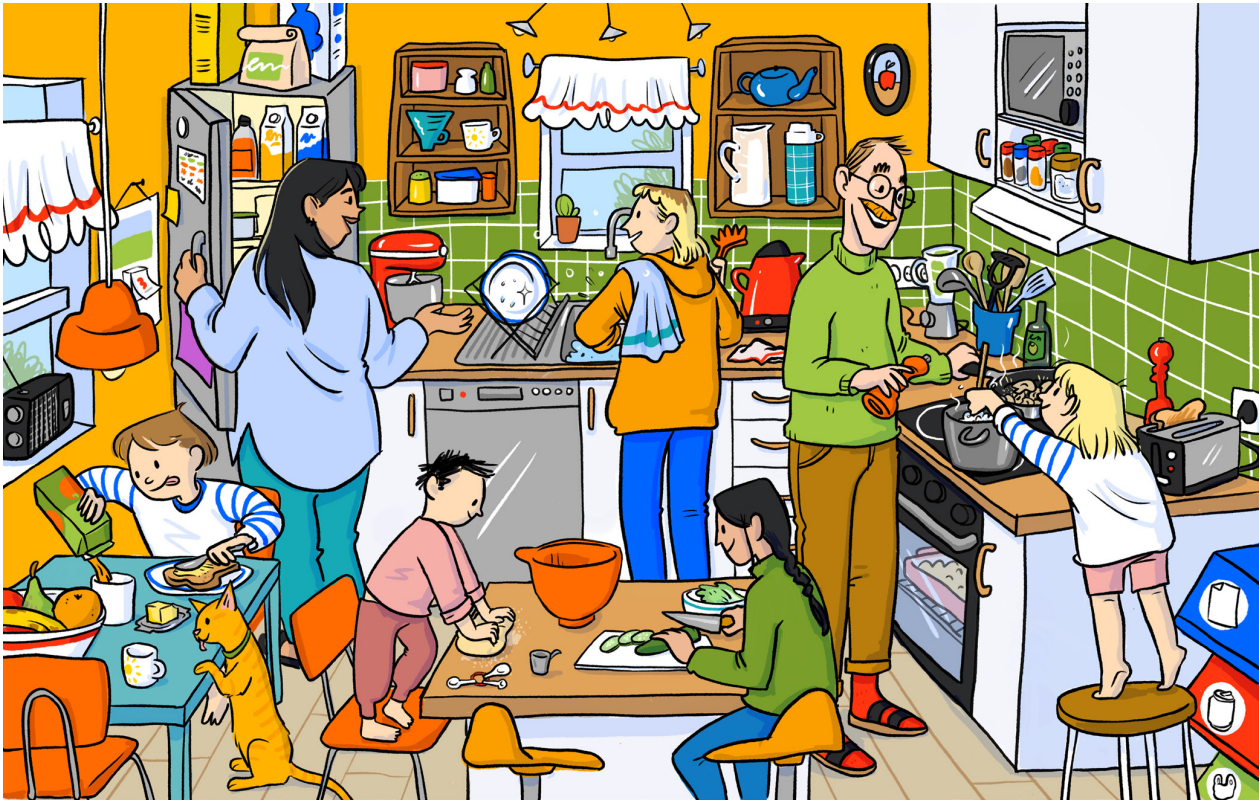
- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Lykilorð: Notaðu [Frayer-líkanið](#) til að skilgreina orðin og búa til setningar um þau.
- Samsett orð: vinna með orðin, taka í sundur og setja saman t.d. þvottavél, þvottasnúður, fuglabúr, bílskúr, ruslatunna, dyrabjalla. Eldhúsborð, eldhússkápur eða allar vélarnar á heimilinu.
- Nemendur teikna mynd af herbergi á eigin heimili eða draumherberginu sínu.

- Hér er gott að nota hugarkort. Velja eitt herbergi og taka saman útklipptar myndir af því sem herberginu tilheyrir og setja inn á hugarkortið.

Leikir

- Inn og út um gluggann.
- Hvar er ég? Kennarinn lýsir athöfn sem hann framkvæmir í ákveðnu herbergi og nemendur eiga að segja hvar hann er: ég er að vaska upp, í hvaða herbergi er ég?

Eldhús

Umræður og orðaforði

- Tala um hvað fólk í myndinni er að gera.
- Hvað sjáum við á myndinni?
- Er eitthvað á myndinni sem þú hefur aldrei séð?
- Notaðu PWIM aðferð til að draga fram orðin á myndinni.
- Ræða orðið **uppáhalds** í tengslum við mat.
- Umræður út frá stökum myndum af húsgögnum eða heimilistækjum. Nemendur eru spurðir í hvaða herbergi húsgagn eða tæki á heima.
- Hvað er í ísskápnum? Hvað geymum við í ísskáp?
- Vinna með sagnorð og leika orðin s.s. baka, elda, sitja, vaska upp. Notaðu látbragð og setja orð á athafnir.
- Umræða tengd flokkun á heimilissorpi.
- Umræða tengd vinnu í heimilisfræðistofu: áhöld, hráefni, sagnorð og lýsingarorð (heitt, kalt, þykkt, þunnt). Vinna með mynd og orð.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Kennarinn velur lykilorð t.d. orðið vél og nemendur finna öll orðin þar sem vél er hluti af orðinu. Hér má vinna með Frayer.

- Sýna nemendum hvernig hægt er að útbúa litla miða og merkja hluti í rýminu. Nemendur fara heim og merkja hluti í eldhúsinu. Nemendur geta tekið mynd og sýnt kennaranum.
- Fara í heimilisfræðistofuna og baka. Fara eftir myndrænni uppskrift. Hér er að finna uppskriftir:
 - Uppskriftir á unglíngastigi
 - Heimilisfræði 1.
- Teikna disk á þykkum pappír, skreyta diskinn og klippa hann út. Einnig má nota stóran pappadisk. Nemendur teikna uppáhalds matinn sinn, klippa út og líma á diskinn eða skrifa um hann.

Leikir

- Minnisleikir með myndum af mat.
- Nemandi dregur mynd (t.d. af epli) og segir: ég fór í búð og keypti epli, næsti dregur aðra mynd (t.d. af brauði) og segir: ég fór í búð og keypti epli og brauð ... og svo koll af kolli.

Tónlist

Horfa á Dýrin í Hálsaskógi og hlusta á piparkökusönginn.

Ítarefni

Matreiðsluþættirnir [Matargat](#) í Stundinni okkar á [ruv.is](#)

Stofa/herbergi

Umræður og orðaforði

- Hvaða húsgögn sjáum við í stofunni?
- Hvaða húsgögn eru í stofunni heima hjá ykkur?
- Hvernig eru húsgögnin á litinn?
 - Ræða útlit húsgagnanna/hlutanna á myndinni og nota lýsingarorð sem nemendur eru að vinna með hverju sinni.
- Hvaða persónur eru á myndinni (mamma, pabbi, systkini, aðrir)?
 - Hver er yngstur og hver er elstur?
- Hvað eru persónurnar að gera á myndinni?
 - Hér er gaman að tengja athafnirnar við sagnorðin: að horfa, að spila, að dansa, að tala saman, að kúra, að slappa af.
- Á myndinni eru krakkarnir að spila, kunnið þið að spila?
 - Hvaða spil kunnið þið?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur búa til orðabingó með orðum yfir þau húsgögn sem eru í stofunni. Hér fer það eftir færni nemenda hvernig kennarinn útfærir verkefnið. Nemendur geta t.d. fengið bingóblað með myndum af húsgögnum og skrifað heiti húsgagnanna fyrir neðan myndirnar.
- Nemendur fá myndina úr bókinni útprentaða og eiga að skrifa niður það sem þau sjá á myndinni. Hér fer það eftir getu nemenda hvort að þau skrifa stök orð eða heilar setningar.
- Hægt er að búa til slönguspil með myndum af húsgögnum. Nemendur segja heitið á húsgagninu sem þau lenda á upphátt, þá er hægt að bæta við litnum á húsgagninu næst þegar spilið er spilað.

B	I	N	G	Ó

B I N G Ó

Herbergi

Umræður og orðaforði

- Hvað sjáum við í herberginu? Fara yfir heitin á húsgögnunum sem sjást á myndinni.
- Beina athyglinni að kojunni og spyrja nemendur hvort að þau viti hvað svona rúm heitir?
 - Er einhver í nemendahópnum sem á svona rúm? Í framhaldinu er hægt að spyrja nemendur hvort þau myndu vilja sofa uppi eða niðri, hvernig kemst maður upp í efri kojuna?
- Hvaða leikföng eru á myndinni?
 - Hvaða leikföng eigið þið?
- Hvað eru krakkarnir að gera á myndinni?
- Stelpan á myndinni er berfætt, hún er bara í einum sokk – getið þið fundið hinn sokkinn hennar?
- Hvað hangir úr loftinu? Hvað er ofan á kammóðunni? Sjáið þið bikarinn sem er ofan á hillunni? Hvað er ofan í kammóðunni og inni í skápnum?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur vinna verkefni þar sem þau teikna mynd af uppáhalds leikfanginu sínu og skrifa nokkur orð/setningar til að lýsa því.
- Nemendur kynna uppáhalds leikfangið sitt og lýsa því.

Leikir

- Kennari safnar saman hlutum sem leynast í barnaherbergjum. Kennarinn raðar öllum hlutum á borð og fer yfir heiti þeirra með nemendum. Kennarinn fjarlægir síðan einn hlut og nemendur eiga að reyna að giska á hvaða hlut kennarinn fjarlægði.
- Kennarinn er með myndir af hlutum úr barnaherberginu og lýsir þeim án þess að nefna þá. Nemendur reyna að giska hvaða leikfangi/hlut kennarinn er að lýsa. Þegar nemendur eru búnir að giska rétt sýnir kennarinn þeim myndina. Hér er líka hægt að hafa hlutina í poka og draga einn í einu án þess að nemendur sjái hvaða hlutur er dreginn hverju sinni.

Forstofa/baðherbergi

Umræður

- Hvað sjáum við á myndinni? Fara yfir heitin á fatnaði, hlutum og húsgögnum.
- Hvað er í bréfalúgunni og hvað liggur á gólfinu? Eruð þið með bréfalúgu heima hjá ykkur?
- Sjáið þið lykllana? Eruð þið með lykla að heimili ykkar?

Eftir þessar umræður getur kennarinn farið með nemendum í gegnum skólann og beint athyglinni að því hvort að allir skórnir séu á réttum stað, er þeim raðað snyrtilega í skóhilluna, eru úlpurnar á snögnum, o.s.frv.?

Baðherbergi

Umræður

- Hvað sjáum við á myndinni?
 - Hvar er strákurinn?
 - Hvar situr pabbinn?
- Hvað er kötturinn Kúri að gera á myndinni?
- Benda á tannburstana og spyrja nemendur, t.d. hvað tannburstarnir eru margir, hvernig eru þeir á litinn?
- Hver burstaði tennurnar í morgun?
 - Hvernig er tannburstinn ykkar á litinn?
- Hvað er í bleika glasinu ofan á hillunni? Hver greiddi hárið sitt í morgun?
- Benda nemendum á orðið bursti-, tannbursti og hárbursti.
- Hvernig eru veggirnir á litinn?
- Tengja umræðurnar við sagnirnar sem tengjast opnunni eins og að: pissa, kúka, bursta tennur, greiða hár, þvo sér, þurrka sér, heilsa, kveðja.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur fá mynd af baðherbergi og merkja inn á hana.
- Nemendur fá myndirnar úr bókinni útprentaðar, búa til talblöðrur og semja stutt samtal á milli persónanna á myndunum.
- Kennarinn leikur sagnorðin og nemendur segja hvað hann er að gera: bursta tennur, greiða sér, o.s.frv.

Tilfinningar

Umræður

- Spyrja nemendur hvernig þeim líður og kenna þeim orð yfir tilfinningar. Gott væri að hafa sjónrænar stoðir með tilfinningum í stofunni sem nemendur geta stuðst við.
- Ræða hvað er að gerast í myndasögunum og hvaða tilfinningar koma fram. eru sömu tilfinningar hjá börnunum á efstu myndinni og þeirri neðstu á bls. 22 en þau eru bæði spennt, er einhver munur?
- Hafið þið einhvern tíma orðið hrædd við hljóð eins og stelpan sem situr í rúminu?
- Hvernig er að vera sorgmædd/ur/tt? En glöð/glaður/glatt?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Kennari teiknar hring á töfluna og teiknar svo andlit inn í hringinn sem sýnir mismunandi tilfinningar. Nemendur eiga að giska á hvaða tilfinningu kennarinn er að teikna. Hægt er að útfæra þetta á margvíslegan hátt, nemendur vinna saman í þörum og skiptast á að teikna tilfinningar.
- Nemendur gera sína eigin myndasögu með áherslu á tilfinningar og eiga að skrifa orð eða stuttar setningar við myndirnar.
- Nemendur vinna bók þar sem helstu tilfinningarnar koma fyrir. Nemendur teikna myndir, skrifa orð og setningar.

Leikir

- Að leika tilfinningar: nemendur draga tilfinningu og eiga að leika hana. Aðrir nemendur giska á hvaða tilfinningu nemandinn er að leika.

Ávaxta- og grænmetisspil

Umræður og orðaforði

- Hver er uppáhalds ávöxturinn ykkar? Hvert er uppáhalds grænmetið ykkar?
- Hvaða ávextir eru súrir eða sætir?
- Hægt að tengja við litina og spyrja nemendur hvaða grænmeti/ávextir séu rauðir, grænir, appelsínugulir.
- Hvaða grænmeti/ávextir eru ræktaðir á Íslandi?
- Er eitthvað sem er ekki hægt að rækta á Íslandi?
 - Hvar væri helst að finna það í heiminum?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur búa til hugarkort með ávöxtum og grænmeti.
- Nemendur fá myndir af ávöxtum og grænmeti og eiga að flokka myndirnar, til dæmis geta þau flokkað ávexti/grænmeti eftir lit eða í hvorn flokk það fer.
- Kennarinn spyr nemendur hvaða ávöxtur/grænmeti sé í uppáhaldi og býr til súlurit með niðurstöðunum.
- Fara í vettvangsferð með nemendur í næstu búð þar sem þau eiga að skrá hjá sér þá ávexti/grænmeti sem þau sjá.
- Hægt að gera könnun eftir því hvaða ávexti nemendur eru með í nesti í eina viku og útbúa súlurit út frá fjölda ávaxta.

Leikir

- Smakk! bundið fyrir augun – hvað er ég að borða?!
- Fara með nemendur í heimilisfræðistofuna þar sem nemendur fá að búa sér til ávaxtasalat. Nemendur segja svo bekkjarfélögum sínum hvaða ávexti þeir völdu í sitt salat.

Leiðbeiningar fyrir spilið á opnu bókarinnar:

Það sem þarf: Tening, spilakarla eða tappa (t.d. af mjólkurfernum).

Markmið spilsins: Að auka orðaforða. Mikilvægt er að tala um orðin í reitunum á meðan spilað er. Gott er að nefna hverja mynd meðan tappinn er færður.

Spilareglur/hvernig á að spila:

- Leikmenn setja tappana sína á byrjunarreit. Yngsti leikmaðurinn byrjar.
- Leikmenn skiptast á að kasta teningnum og færa sinn tappa um eins marga reiti og teningurinn segir til um.
- Leikmaður býr annaðhvort til setningu úr orðinu, sem er á reitnum sem hann lendir á, eða nefnir eitthvað tvennt sem einkennir myndina (t.d. súrt og gult).
- Ef leikmaður lendir á reit með hindrun þarf að færa tappann til baka um einn reit. Ef leikmaður lendir á reit með ávaxtaparty eða hollustu má hann færa tappann fram um tvo eða þrjár reiti allt eftir því sem stendur á reitnum.
- Sá leikmaður sem kemur fyrst á endareit sigrar.

Góða skemmtun!

Í skólanum

Umræður og orðaforði

- Hvað sjáið þið á myndinni?
- Hvað eru nemendurnir að gera í skólastofunni?
 - Hvaða hluti geymum við í pennaveski?
- Gott er að fara yfir þau sagnorð sem tengjast skólastofunni: að ydda, skrifa, líma, klippa, hlusta, biðja um aðstoð, hjálpast að, vinna saman.
- Tengja umræðuna við skóla nemenda: hvað heitir skólinn? Hvað heita kennararnir? Hvað eru margir í bekknum/hópnum?
- Ræða mismunandi námsgreinar í skólanum og spyrja nemendur í hvaða námsgreinum þau séu.
 - Kennarinn getur varpað upp sjónrænni stundatöflu og farið yfir stundatöflu hópsins. Eldri nemendur geta glósað heitin á námsgreinum og þýtt yfir á sitt sterkasta tungumál.

Ritun og sköpun

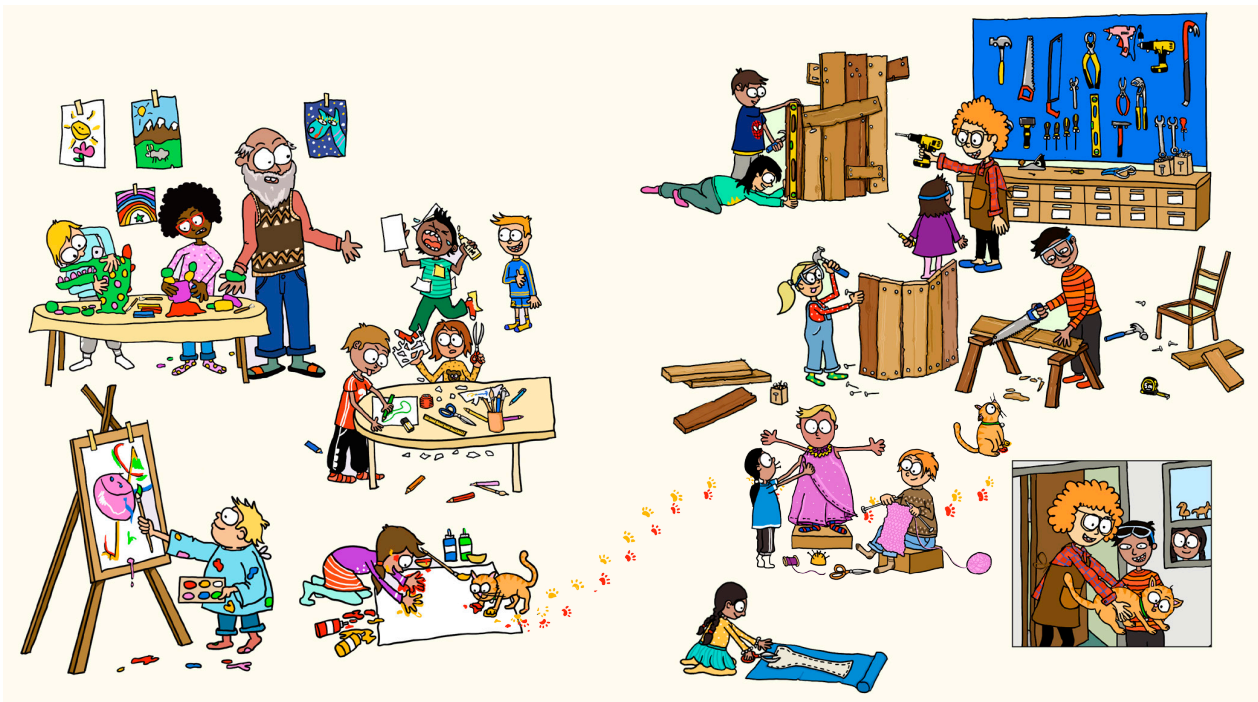
- Nemendur safna saman orðum í orðabók. Kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Veggspjald: nemendur ganga um skólann og taka myndir af ólíkum kennslustofum.
- Nemendur geta einnig tekið myndir af starfsfólki skólans t.d. skólastjóra, húsverði, starfsfólki í eldhúsi, kennara, o.s.frv. Nemendur búa til veggspjald með myndunum og skrifa rétt heiti fyrir neðan myndirnar.

- Nemendur fá orðarenninga og merkja alla hluti í skólastofunni.
- Hugarkort: nemendur gera hugarkort tengt grunnorðaforða kaflans.

Leikir

- Ratleikur: kennari getur útbúið ratleik um skólann og/eða skólalóðina.
- Fela hlut: fara í leikinn að fela hlut og fela mynd af kettinum Kúra t.d. í skólastofunni.

Listasmiðja

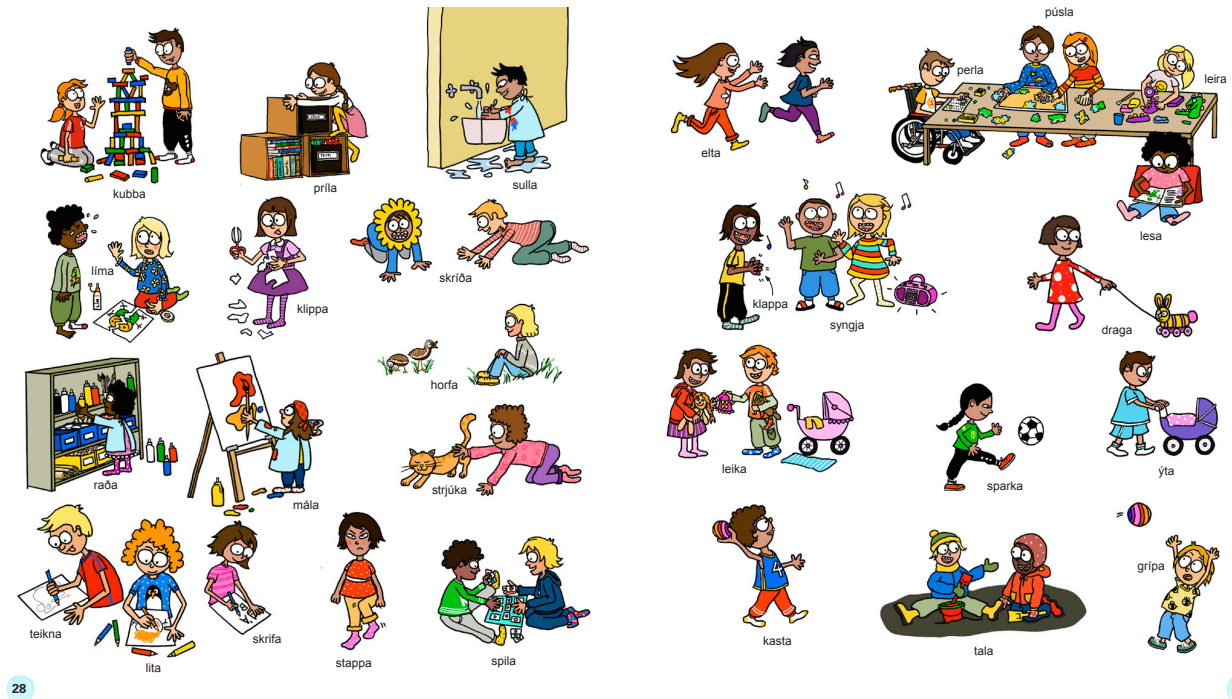
Umræður og orðaforði

- Hvað er að gerast á myndinni?
- Hvað heita verkfærin og áhöldin á myndinni og hvernig eru þau notuð?
- Tala um sagnorð í listasmiðjum, smíða, saga, negla, mála, o.s.frv.
- Merkja nöfn allra hluta í listasmiðjunni, t.d. pensill, málning, trönur.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Taka myndir af verkfærum og hlutum og merkja inn á þær heiti hlutanna (PWIM aðferð):
 - <https://mml.reykjavik.is/2021/12/02/pwim-adferd/>
- Myndir og orð – skrifa heiti og hvað maður gerir við hvert og eitt verkfæri eða hráefni. Hamar: negla með hamri, o.s.frv.

Lærum og leikum

Umræður og orðaforði

- Skoða myndirnar og fara yfir athafnirnar sem sýndar eru á myndunum.
- Tala einnig um aðrar athafnir sem tengjast nemendum og reynsluheimi þeirra.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skoða myndirnar og skrifa hvað börnin eru að gera:
 - stelpa og strákurinn eru að byggja úr kubbum, bæta við fornöfnum:
 - þau eru að byggja úr kubbum.
 - Teiknimyndasaga – myndasögurammi (Litla Lesrún fylgiskjöl)
<https://klb.mms.is/media/uploads/2019/08/09/myndasaga->

Leikir

- Látbragðsleikir, kennari/nemandi leikur og spyr: hvað er ég að gera?
- Búa til lista yfir skemmtilega leiki og annað sem nemendum finnst gaman að gera.

Skólalóð

Umræður og orðaforði

- Hvað sjáum við á skólalóðinni?
- Hvaða leiktæki eru þar? Hvaða leiktæki eru á skólalóðinni okkar?
- Hverjar eru reglurnar á skólalóðinni?
- Hvað er hægt að gera í frímínútum?
- Hvað langar mig að gera í frímínútunum?

Ritun og sköpun

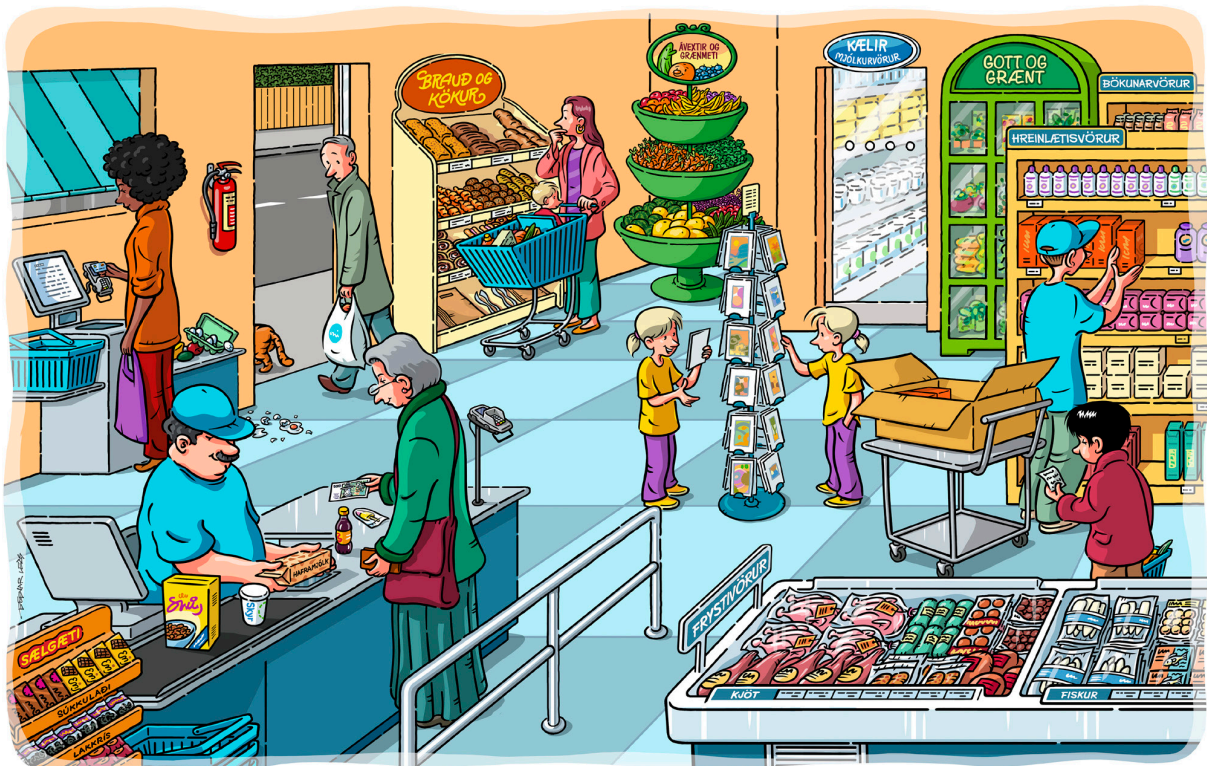
- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skrifa um hvað hægt er að gera í frímínútunum (eftir fyrirmynd kennara (e.scafolding)).
- Teikna skólalóð með þeim leiktækjum sem nemendur langar að hafa aðgang að.
- Skrifa stuttlega um það ef færni er fyrir hendi, annars skrifa orð og tengja við myndirnar.

Leikir

Fjalla um og fara í margskonar leiki á skólalóðinni. Vinaliðar kynntir ef skólinn er í því verkefni.

Á [leikjavefnum](#) má finna margskonar leiki.

Í búðinni

Umræður og orðaforði

- Hvaða búðir eru í nágrenninu?
- Hefur þú verslað í matinn?
- Hvað er fólk að gera á myndinni?
- Hver braut egginn?
- Hvað eru börnin á myndinni að skoða?
- Ræða flokkun á vörum í búðinni, t.d. hreinlætisvörur, bökunarvörur, o.s.frv.
- Hvaða matur finnst þér góður?
- Hvað myndir þú kaupa ef þú værir í þessari búð?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skrifa eða teikna innkaupalista.
- Læra um íslenska peninga.
- Nemendur skrifa stutt samtal á milli afgreiðslumannsins og konunnar sem er að borga eða skrifað samtal á milli stelpnanna.
- Nemendur fá mynd ljósritaða og setja inn á hana talbólur eða hugsanabólur þar sem kemur fram hvað fólk er að segja eða hugsa.

Leikir

Fara í búðarleik. Hægt er að safna saman hlutum og umbúðum eða vera með myndir af því sem er til sölu á spjöldum.

Afmæli

Umræður og orðaforði

- Skoða myndina og tala um afmæli.
- Hver á afmæli á myndinni?
- Hvenær áttu afmæli?
- Hvað ertu gamall/gömul? (Hægt að tala um lo. eftir kyni ef nemendur eru með grunn í málfræði annars tungumáls.)
- Hefur þú farið í afmæli? Var gaman? Hvað var gert?
- Hvernig væri óska afmælisveisla?
- Hvaða veitingar eru í afmæli?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skrifa boðskort í afmæli.
- Skrifa afmæliskort með heillaóskum (tækifæri til að tala um beygingu eiginnafna).
- Búa til súlurit fyrir hópinn eftir afmælistánuðum.

Leikir

- Syngja afmælistöngva.
- Nemendur raða sér í röð eftir fæðingarmánuði.

Form – litir – tölur

einn	1		rauður		hringur		ferningur		ferhyrningur
tveir	2		blár		horn		tígull		þríhyrningur
þrír	3		gulur		sívalningur		sexhyrningur		fimmhyrningur
fjórir	4		grænn		stjarna		keilla		strik
fimm	5		hvítur		röndótt		doppótt		köflótt
sex	6		svartur	12	þrettán	13	fjórtán	14	fimmtán
sjö	7		bleikur	15	sextán	16	sautján	17	áttján
átta	8		grár	18	níttján	19	tuttugu	20	
níu	9		brúnn						
tíu	10		fjólublár						
ellefu	11		appelsínugulur						

Umræður og orðaforði

- Skoða mynd og ræða um formin. Eru til fleiri form?
- Horfa í kringum sig í skólastofnunni, hvaða form sjáum við hér inni?
- Fara út á skólalóðina, ganga um skólann, hvaða form sjáum við oftast? Hvað form eru sjaldgæf? Taka myndir af formunum.
- Telja og kenna tölurnar á íslensku.
- Tala um raðtölur upp í 10 t.d. út frá bekkjum. Númer hvað er húsið þitt, skónúmer, símanúmer.
- Tala um liti, t.d. hvaða liti við sjáum í kringum okkur í skólanum, úti á skólalóð, o.s.frv.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Búa til formin í tvívídd og þrívídd og hengja upp.
- Skrifa tölurnar í bók, skrifa hærrí tölur ef það á við vegna aldurs og þroska nemenda.
- Hugtök eins og tugur og eining, samlagning og frádráttur, deiling og margföldun geta átt við fyrir eldri nemendur.

Leikir

- Spila Yatzi.
- Spila Bingó.
- Kenna nemendum að spila Veiðimann.
- Læra að spila Uno.
- Nemendur draga númer og eiga að hjálpast að við að raða sér í röð – skipta í tvo hópa og hafa keppni á milli hópa hvaða barn er fljótast.
- Form, nemendur búa til mynd úr formum og segja frá því hvaða form þau notuðu.
- Fara í göngutúr um nágrennið og taka myndir af formum sem nemendur sjá.

Hátíðir

þorri

bolludagur

þjóðhátíðardagur 17. júní

öskudagur

páskar

Umræður og orðaforði

- Sýna myndir og myndbönd frá bolludegi, þorranum, páskum og 17. júní.
- Tala um hefðir á Íslandi og í öðrum löndum.
- Tala um þjóðhátíðir landa.
 - Tala um þjóðbúninga á Íslandi og í öðrum löndum.
- Páskaegg og málshættir.
- Tala um þorramat.
- Ræða og útskýra öskudaginn. Sýna nemendum myndir frá deginum og útskýra hvað það er að slá köttinn úr tunnunni. Ræða hvernig búa má til „ódyran“ búning og gaman væri að láta nemendur föndra hatta eða grímur.
- Bolludagur: Nemendur teikna mynd af bollu. Merkja inn rjóma, sultu, súkkulaði og skrifa inn í bolluna skilaboð um að það megi koma með bollu í skólann.
- Skrifa auglýsingu fyrir þorrablót.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skreyta páskaegg.
- Teikna fána og ræða um þjóðhátíðardaga.
- Segja frá fjallkonunni og þjóðbúningum á Íslandi.

- Hver nemandi getur gert stutta kynningu á landi að eigin vali. Hægt er að nota glærुकynningar með myndböndum, hljóðskrárm eða öðru af netinu. Prenta má út myndir og útbúa veggspjald.
- Öskudagsbúningar: Hvernig búningi ætlið þið að vera í á öskudaginn?

Leikir

Fram, fram fylking

Tónlist

Hlusta á lög tengd þjóðhátíðardeginum t.d.:

Hæ hó jibbí jei

Öxar við ána

Þjóðsöngvar Íslands og annarra landa

Ítarefni

Kynningar á íslenskum tyllidögum á ýmsum tungumálum

<https://mml.reykjavik.is/2020/12/02/tyllidagar/>

<https://ww.officeholidays.com/national-days>

Bækur af bókasafni sem fjalla um land og þjóð. Mikið af myndum má finna í þeim sem gaman er að skoða.

Ævintýri og hrekkjavaka

Umræður og orðaforði

- Hvaða ævintýri þekkið þið?
- Hvað sjáum við á myndinni og hvað heita ævintýrapersónurnar? Spyrja nemendur hvort þau viti hvað þær heita á einhverjum öðrum tungumálum.
- Margar sögur eru til sem byggja á alþjóðlegum ævintýrum og hægt er að ræða um það. Gaman er að tala um nöfn þeirra t.d. heitir sagan um litlu gulu hænuna, Litla rauða hænuna á ensku.
- Tengja við öskudag, hrekkjavöku og búninga.
- Tala um orðin grikkur, hrekkur, stríða.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Semja ævintýri saman. Rætt til ritunar (e. talk for writing) eða aðrar ritunarhugmyndir.
- [Sögugrunnur](#) – hugmyndir að ritunarvinnu og sögugerð.
- Persónusköpun, t.d. teikna ævintýrapersónu. Tvö vinna saman annar nemandinn lýsir persónu og hinn teiknar. (Einföld lýsing sem búið er að fara yfir með myndum.)
- Hægt er að ræða um lýsingarorð samhliða því að vinna með persónusköpun.

Leikir

- Skreyta stofuna fyrir hrekkjavökuna eða öskudag – „grikk eða gott“.
- Setja upp leikpátt úr einhverju ævintýri inni eða úti.
- Ábendingar um [leiklist](#) í kennslu.

Jól, áramót, þrettándinn

Áramót

Þrettándinn

Umræður og orðaforði

- Ræða íslenskar hefðir við nemendur: jólafrí, jólasveinana, jólaköttinn, Grýlu og Leppalúða.
- Segja frá þeirri hefð að börn setji skóinn út í glugga á Íslandi þrettán dögum fyrir jól.
- Tala um skóladagatalið og uppbrotsdaga í desember. Tölum einnig um daga eins og Þorláksmessu, gamlársgang, nýársdag, o.þ.h.
- Útskýra aðventu, aðventukrans og aðfangadag.
- Tala um að kveðja árið, fara yfir ártalið og hvers vegna við segjum gleðilegt ár. Tala um áramótaskaupið og krakkaskaupið.
- Sýna myndbönd og myndir frá brennum og flugeldum um áramót. Segja frá þrettándanum og útskýra einnig álfabrennur, álfa og huldufólk, finna texta við hæfi.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Búa til kort eða merkimiða á pakka. Útskýra orðin til og frá í tengslum við fallbeygingu og hvernig íslensk nöfn breytast eftir því hvaða orð kemur á undan.
- Búa til áramótahatta og jólaskraut.

Leikir

Spila á spil, Olsen Olsen, Kasína og allskonar borðspil.

Tónlist

- Hlustað er á jólalög og þau sungin. Mikilvægt er að horfa til mismunandi viðhorfa og trúarbragða og því er reynt er að hafa þau jólalög ekki tengd trúarbrögðum.
- Syngja t.d.:
 - Í skóginum stóð kofi einn
 - Jólasveinar ganga um gólf
 - Göngum við í kringum
 - Nú skal segja
- Hægt að finna jólalög á Spotify og Youtube á íslensku.

Ítarefni

Umfjöllun: [Jól á Íslandi](#) á mörgum tungumálum.

Í sveitinni

Umræður og orðaforði

- Skoða myndina og ræða hugtakið húsdýr. Farið yfir heitin á dýrunum og afkvæmum þeirra.
- Hvað éta dýrin? Tala um að dýr éta og menn borða.
- Hvað er fólkíð að gera á myndinni?
- Hvaða farartæki sjáum við á myndinni?
- Spyrja nemendur hvort þau hafi farið í Húsdýragarðinn, dýragarða í öðrum löndum eða komið á sveitabæ.
- Hér er tækifæri til að ræða um gæludýr.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur velja sér eitt húsdýr og gera veggspjald eða bók um dýrið (hægt að vinna rafrænt eða á pappír). Hægt er að byrja á því að láta nemendur búa til hugarkort um dýrið þar sem ákveðnar upplýsingar eiga að koma fram. Þau skrifa síðan heildstæðan texta út frá þeim upplýsingum.

Leikir

- Kennari spilar hljóð dýranna og nemendur giska á hvaða dýr á hljóðið.
- Húsdýrabingó.
- Kennari festir lítinn miða með mynd af dýri á ennið á nemendum. Nemendur eiga að ganga um skólastofuna og reyna að finna út hvaða dýr þeir eru með því að spyrja samnemendur sína spurninga án þess að nefna dýr. Ef nemendur eru líka búnir að læra heitin yfir villt dýr er hægt að þjálfa bæði þemun í þessum leik.

Tónlist

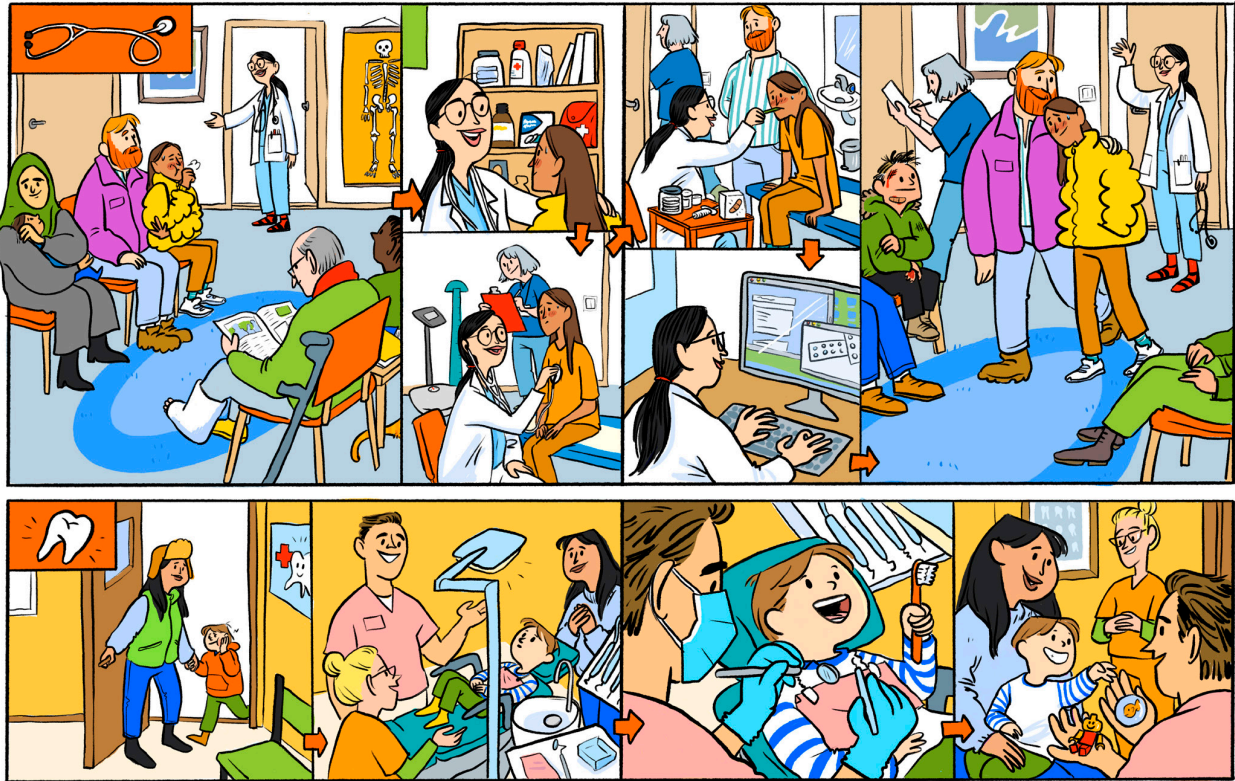
Hani, krummi, hundur, svín

Glaðasti hundur í heimi (Friðrik Dór) skoða textann t.d. á *Spotify*. Hér má velta fyrir sér sögunni sem kemur fram í textanum.

Ítarefni

Skoða [vefinn um íslensku húsdýrin](#), hlusta á hljóð dýranna.

Hjá lækni og tannlækni

Umræður og orðaforði

Sýna nemendum opnuna og gefa þeim tíma í að skoða sögurammana. Á þessari síðu er gott að huga að hugtökunum: fyrst, síðan, svo, í lokin. Segja nemendum hvað gerist á fyrstu myndinni, hvað gerist svo, síðan o.s.frv. Hægt að bjóða nemendum að endurtaka frásögnina.

- Spyrja nemendur hvort þau hafi farið til lækni? Útskýra orðið biðstofa – að bíða + stofa.
- Ræða muninn á því að slasast eða veikjast.
- Spyrja nemendur hvort þau hafi farið til tannlækni.
- Af hverju heldur strákurinn um kinnina á sér? Hvar finnur strákurinn til? Hvernig haldið þið að stráknum líði á fyrstu myndinni?
- Útskýra orðið tannpína og spyrja nemendur hvort þau hafi fengið tannpínu.
- Á hverju heldur strákurinn?
- Hvernig er tannburstinn þinn á litinn? Ræða tannhirðu við nemendur, hvenær þau bursti tennurnar o.s.frv.
- Spyrja nemendur hvernig stráknum líði á síðustu myndinni.
- Ræða við nemendur hvað skólahjúkrunarfræðingur gerir. Gott að fara með nemendur og sýna þeim hvar hann er með aðstöðu í skólanum.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur búa til teiknimyndasögu. Nemendur geta samið sína teiknimyndasögu eða gert teiknimyndasögu um það þegar þau fóru síðast til læknis eða tannlæknis.
- Áður en byrjað er á þeirri vinnu er hægt að láta nemendur fá myndina sem er á opnunni, skrifa í sameiningu öll orðin sem koma fyrir og setningar til að lýsa atburðarásinni til að undirbúa nemendur undir sína teiknimyndasögu.
- Fyrir yngri nemendur gæti verið nóg að skrifa stök orð í hvern ramma meðan eldri nemendur geta skrifað málsgreinar.
- Nemendur geta samið samtöl eða hugsanir og sett tal/hugsanabólur við teiknimyndirnar.

Leikir

- Kennari er búinn að safna saman tannbursta, tannþræði, tannkremi, plástrum, grímu og fleiri smáhlutum sem tengjast kaflanum. Nemendur sitja í hring og kennarinn leggur alla hlutina inn í hringinn. Kennarinn biður nemendur um að loka augunum og á meðan fjarlægir hann einn hlut. Nemendur giska á hvaða hlutur er horfinn.
- Einnig er hægt að fara í margskonar hlutverkaleiki.

Ítarefni

Tannvernd: Á vef landlæknis má finna myndbönd um tannhirðu og tannvernd.

Hægt að hlusta á Glám og Skrám, tannþínusöngurinn.

Horfa á Karíus og Baktus.

Í sundi

Umræður og orðaforði

- Hvað þurfum við að taka með okkur þegar við förum í sund? Hvað er í sundtöskunni/sundpokanum? (Sundbolur, sundskýla, handklæði, sjampó, sundkútar, sundgleraugu.)
- Spyrjið nemendur hvort þau kunni að synda. Ræðið orðin að kafa, baksund, bringusund, skriðsund og að stinga sér.
- Hefur þú verið í sundkennslu? Ræðið orðið ósyndur og útskýrið forskeytið -ó.
- Skoðið myndina í sameiningu og leggið inn orðin sem koma fyrir á myndinni.
- Vekið athygli á blindrastafnum og ræðið hlutverk hans og tilgang.
- Gott er að vinna með röð atburða. Spyrjið nemendur hvað við gerum fyrst þegar förum í sund? Hvar setjum við fötin okkar í búningsklefanum, hengjum við þau á snaga eða setjum við þau inn í skáp?
- Hvað gerum við svo? Við förum í sturtu og þvolum okkur, síðan klæðum við okkur í sundfötin og förum ofan í sundlaugina.
- Fara yfir reglur í sundlaugum á Íslandi.
- Með nemendum sem eru lengra komnir í íslenskunámi er hægt að leggja meiri áherslu á hugtök eins og: í / ofan í / inn í o.s.frv.
- Sagnorð sem tengjast sundi, að synda, busla, skvetta, svamla, kafa, renna, kaffæra, slaka á o.s.frv.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur finna í sameiningu eins mörg samsett orð sem byrja á sund og þau geta. Dæmi um orð eru: sundbolur, sundhetta, sundgleraugu, sundbuxur, sundskýla, sundlaug, sundbolti, sundnámskeið, sundlaugarvörður. Nemendur fá myndina og eiga að skrifa setningar eða orð til að lýsa því sem er að gerast á henni.
- Nemendur geta unnið áfram með orðin og útbúið hugarkort þar sem forskeytið sund er í miðjunni og þau skrifa orðin út frá miðjunni. Einnig geta nemendur teiknað mynd við orðin eða fundið myndir í blöðum, bæklingum eða á netinu.

Ítarefni

Áður en byrjað er á þessum kafla er gott að vera í samstarfi við sundkennarann í skólanum og fara yfir þann orðaforða sem kemur fyrir í sundtímum hjá nemendum.

Fjaran og höfnin

Umræður og orðaforði

- Á næstu tveimur opnum er verið að vinna með kaflana Fjaran og höfnin og Hafið. Í þessum köflum er hægt að vinna með flokkun orða.
- Kennari skrifar yfirheitin á renninga og hengir á vegginn í kennslurýminu áður en byrjað er að vinna með kaflann. Yfirheitin gætu til dæmis verið farartæki, náttúra og dýr.
 - Áður en byrjað er að vinna með kaflana gætu þau verið búin að skrifa orðin sem koma fyrir í köflunum á litla renninga.
 - Kennarinn fer yfir myndina með þeim og biður nemandan um að setja orðið sem verið er að ræða á réttan stað eftir því hvaða flokki orðið tengist: farartæki, náttúra eða dýr.
- Hvað er fólkíð á rauða bátnum að gera? Hér væri hægt að nefna björgunarsveitirnar og hvaða hlutverki þær gegna.
- Bátar eru mismunandi, ræðið ólíkan tilgang bátanna á myndinni.
- Ræðið ruslið/plastið í fjörunni og hvað konan er að gera á myndinni. Sögnin að plokka.

Ritun og sköpun

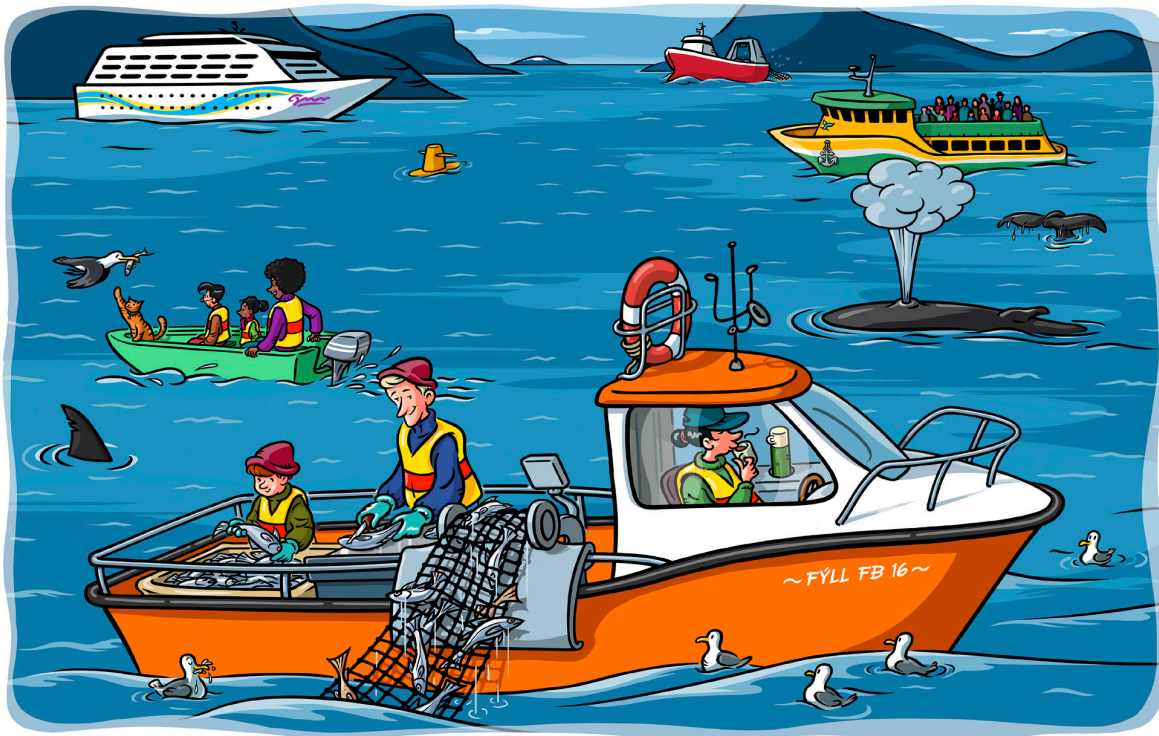
- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Fara með nemendur í fjöruferð og vinna verkefni tengd vettvangsferðinni. Taka myndir í ferðinni. Skrifa heiti inn á myndirnar þegar heim er komið.
- Nemendur safna hlutum sem þau finna í fjörunni og þegar þau eru komin í skólastofuna er hægt að raða hlutunum á borð og skrifa heitin á miða.
- Einnig geta þau teiknað mynd af því sem þau fundu og skrifa um fjöruferðina.

Ítarefni

Umhverfisstofnun. [Finndu mig í fjöru](#) plastfræðsluverkefni fyrir grunnskóla. Á blaðsíðu fjögur er sniðugt verkefnablað sem nemendur geta tekið með sér í fjöruna.

Um björgunarsveitir: [Á ögurstundu](#).

Hafið

Umræður og orðaforði

- Skoðið myndirnar og haldið áfram að flokka orðin sem koma fyrir á myndinni eins og gert var á opnunni á undan.
- Spyrjið nemendur hvort þau hafi farið út á sjó. Hvort þau hafi prófað að veiða.
- Hvað er að verða sjóveikur?
- Ræðið björgunarvesti, björgunarhring og sögnina að bjarga.
- Ræðið mismunandi heiti yfir báta, s.s. trilla, togari, farþegaskip, kaþbátur, vélbátur, hvalaskoðunarskip og hvað er gert á þessum bátum og skipum. Hver er munurinn á bát og skipi?
- Ræða um fiskveiðar og fisktegundir.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Sóknarskrift: Nemendur fá myndir af orðunum sem búið er að leggja inn. Þau skrifa svo rétt orð við myndina.
- Búa til fiskabúr á vegg. Nemendur teikna fiska, krabba og annað sem tengist sjónum við Ísland og setja það í búrið. Skrifa rétt heiti á myndirnar sínar. Einnig er hægt að gera fiskabúr úr tónum skókössum eða morgunkornspökkum.

Leikir

Nemendur sitja í hring. Í miðjunni á hringnum eru myndir sem nemendur geta stuðst við til að muna orðin úr kaflanum. Fyrsti nemandinn segir „Ég fór í veiðiferð og sá bryggju ...“, næsti nemandi segir svo: „Ég fór í veiðiferð og sá bryggju og bát.“ Hver nemandi segir það sem þau á undan töldu upp og bætir við einu orði. Fyrir yngri nemendur er gott að þau haldi myndunum uppi, þannig er auðveldara að muna orðarununa.

Hér væri tilvalið að hafa myndir af sagnorðum líka eins og að veiða, sigla, synda, o.s.frv.

Ítarefni

[Komdu og skoðaðu hafið](#)

[Hreint haf, plast á norðurslóðum](#)

[Söguskinna 3. kafli. Maður og náttúra](#)

Úti í móa

Umræður og orðaforði

- Hafið þið farið í berjamó? Hvaða ber þekkið þið? Hvaða ber vaxa villt á Íslandi?
- Gott að rifja upp árstíðirnar og ræða hvenær er hægt að fara í berjamó. Tengja umræðuna um árstíðir og veðrið á myndinni, dýrin og klæðnaðinn.
- Hvaða dýr sjáum við á myndinni?
- Ræða náttúruna, er hún eins í öllum löndum?
 - Hvað er líkt og hvað er ólíkt? Tengja við nærumhverfið, athuga hvort að við sjáum fjöll frá skólalóðinni, hvernig er skólalóðin (hraun, gras, lækur)?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Gott er að flokka orðin sem rætt er um. Yfirheitin gætu verið dýr, náttúran, sagnorð.
 - Kennarinn skrifar heitin á réttan stað meðan nemendur skoða myndirnar.
- Hægt er að vinna áfram með flokkunina. Þá geta nemendur fengið orðin/mynd á renning og eiga að flokka orðin sjálfir. Þegar unnið er með yngri nemendur er hægt að láta þau fá orðin skrifuð á renning og þau geta teiknað litla mynd við hliðina á orðinu.
- Yngri nemendur teikna sína mynd af náttúrunni og fá heitin eða skrifa heitin inn á myndina.
- Nemendur sem eru lengra komnir geta spreytt sig á að semja sögu út frá myndinni.

- Gott er að byrja á því að láta nemendur búa til hugarkort áður en þau byrja á sögunni. Hægt er að útfæra hugarkortið á fjölbreyttan hátt. Nemendur geta til dæmis skrifað berjamó í miðjunni og út frá miðjunni verið með sagnorð, fatnað, tæki, tilfinningar, veðrið, nesti. Ef nemendur byrja á því að búa til hugarkort, eru þau komin með orðaforðann sem þau þurfa til að skrifa frásögnina. Einnig er hægt að gera hugarkort með orðinu ber – jarðarber, krækiber, bláber, hindber, vínber.

Ef búið er að leggja inn öll helstu dýrin geta nemendur flokkað þau eftir yfirhugtökum: húsdýr, gæludýr, sjávardýr, villt dýr, skordýr. Þetta er hægt að útfæra á fjölbreyttan hátt eftir getustigi nemenda.

Söngur

Út um mó

Nú blánar yfir berjamó (Hægt er að slá inn leitarorð t.d. á youtube)

Ítarefni

[Fjalla um spendýr á Íslandi](#)

Ferðalag

Umræður og orðaforði

- Skoðið myndina með nemendum og ræðið hugtakið sumarfrí.
- Hver hefur farið í útilegu? Ræða hvort nemendur hafa gist í tjaldi eða í sumarbústað.
- Hvaða árstíð er? Hvernig sjáum við það?
- Hvað er fólkíð að gera á myndinni? Í hvernig leikjum eru krakkarnir?
- Hvað er fullorðna fólkíð að gera?
- Hvaða tilfinningar sjáum við á myndinni? (Tengja við opnuna um tilfinningar.)
- Tala um ferðalög sem hægt er að fara í.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur búa til póstkort, skrifa dagbók eða skrifa tölvupóst og segja frá ferðalagi.
- Nemendur skrifa sagnorðin sem koma fyrir á opnunni og teikna mynd við orðið. Hægt er að nýta orðin til að leika og giska.
- Nemendur sem eru lengra komnir í íslenskunámi geta valið sér eina fjölskyldu á myndinni og samið ferðasögu þeirra. Nemendur fá mynd af fjölskyldunni og líma á blað. Þau gefa persónunum nafn, aldur o.s.frv.

Leikir

- Ræða við nemendur hvaða leiki þau kunna og hvort þau hafi farið í leikina sem sjást á myndinni. Gaman væri að fara með nemendur út á skólalóðina og fara í leikina sem koma fyrir á opnunni eins og snú snú, kubb, boltaleiki. Nemendur geta kennt hvert öðru leiki og spil.

Ítarefni

Íslenska í 3. og 4. bekk handbók kennara, [töskuhugmynd](#) bls. 37

[Landafræði](#)

Hálendið

Umræður og orðaforði

- Ræðið það sem kemur fyrir á opnunni: jöklar, eldgos, jarðskjálftar, hraun, fossar, gönguleiðir, lúpína.
- Fjallið um villt dýr á Íslandi: Hreindýr, refir, minkar, mýs – skoða á landakorti, hreindýr eru bara á Austurlandi en refir og minkar um allt land.
- Skoða myndir og frásagnir af eldgosi t.d. í Geldingadöllum.
- Ræða hvernig er hægt að ferðast um hálendið. Hvaða farartæki geta farið um hálendið? Gönguleiðir, ferðaskálar, Landmannalaugar, Þórsmörk.
- Hægt er að ræða um sértækan útbúnað sem þarf fyrir útivist á fjöllum.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Segja frá hæsta fjalli á Íslandi, ræða í framhaldi hæstu fjöll í heiminum, búa til súlurit.
- Teikna og skrifa um jökla. Hægt er að vinna þemaverkefni um þjóðgarða, jökla, dýralíf og náttúruvernd.
- Fara yfir lýsingarorð tengd fjöllum og náttúru.

Tónlist

- Upp á fjall
- Esjan í flutningi Bríetar

Ítarefni

[Komdu og skoðaðu eldgos:](#)

Verkefni úr *Komdu og skoðaðu eldgos* á mismunandi [byngdarstigum](#).

Í borginni

Umræður og orðaforði

- Fjöllum um höfuðborgir, íbúafjölda, hverfaskiptingu í bæjum og borgum og áhuga-verða staði í borginni.
 - Hvar býrð þú? Í miðbænum eða í úthverfi?
 - Hvað er hægt að gera í þínu hverfi?
 - Er hægt að fara í bíó, fara á kaffihús, taka strætó?
- Hefur þú farið í bíó nýlega? Uppáhalds bíómynd, upphalds leikarar.
 - Skoða má hvaða texta er hægt að setja við bíómyndir og til dæmis er hægt að stilla á íslenskt tal á Disney.
- Hvað er hægt að gera í borgum?
 - Skoða listasöfn, bókasöfn, almenningsgarða.
 - Róluvellir, leiksvæði, íþróttastaða, hoppubelgir.

Ritun og sköpun

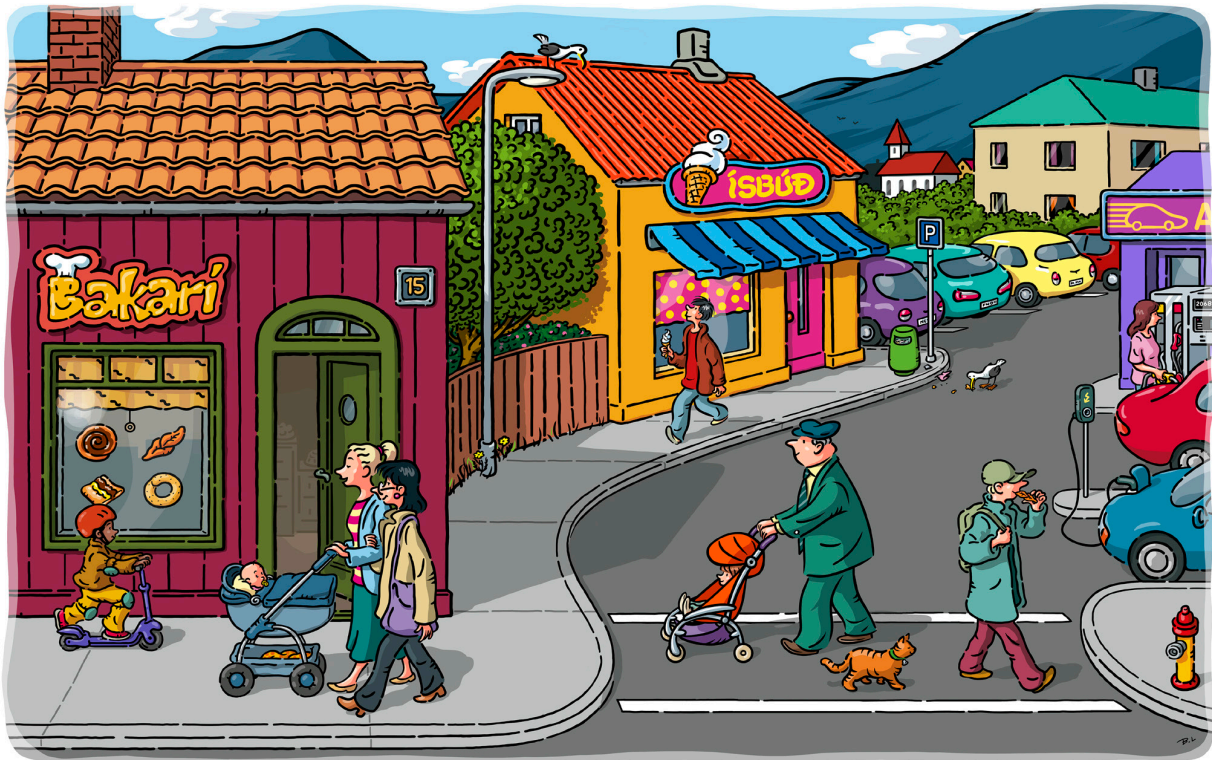
- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skoða matseðla veitingahúsa og nemendur búa til nýja t.d. með öllum upphalds matnum.
- Skrifa um bíómynd, segja frá upphalds leikurum, o.fl.
- Búa til auglýsingar t.d. fyrir bíómynd, verslun, kaffihús eða annað.
- Skrifa um vettvangsferð t.d. í húsdýragarð, bæjarferð, ferð á bókasafn eða annað.

- Gera ferðamannabækling um borgina/bæinn þar sem sagt er frá helstu stöðum og afþreyingu. Lengd og þyngd eftir getu hvers og eins.
- Nemendur geta unnið tvö og tvö saman, valið sér aðstæður á myndinni og skrifað stutt samtal þeirra sem eiga í samskiptum.

Leikir

Hlutverkaleikir, æfa sig að taka strætó, kaupa bíómiða, setja upp kaffihús í skólastofunni.

Í bænum

Umræður og orðaforði

- Ræða um umhverfi bæjarins.
- Hvað fæst í bakaríinu? Hvað er snúður, brauð og kökur, o.s.frv.? Hægt að setja upp bakarí í skólastofunni. Teikna eða finna myndir af því sem þar fæst. Skrá verð og æfa sig að kaupa í bakarí. Fara síðan í vettvangsferð í bakarí eða verslun í nærumhverfinu.
- Hvernig kemst maður á milli staða?
 - Hlaupahjól, reiðhjól, gangandi, á bíl, í strætó, o.s.frv.
- Hver er uppáhalds ísinn þinn?
 - Bragðtegundir og allskonar mismunandi gerðir af ís.
- Hvað er mávurinn á götunni að gera?
- Hvern er Kúri að elta?
- Hægt er að ræða mismunandi bíla, rafbíla, bensínbíla, rafhleðslustöð og bensínstöð.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skoðum kort af nærumhverfi og hvað má finna þar. Tökum myndir t.d. af götuskiltum og verslunum og vinnum síðan áfram með þær í skólastofunni. Setjum myndirnar inn á kort (sjá gotukort.is).
- Nemendur búa til sitt götuskilti og skrifa heimilisfangið sitt.

- Nemendur skrifa heimilisfang skólans og nafnið á honum.
- [Könnun kortin](#).

Leikir

Rattleikur í nærumhverfi.

Ítarefni

[Götukort](#)

[Borgarvefsjá](#)

Almenningsgarður

Umræður og orðaforði

- Hvað er almenningsgarður?
- Hefur þú farið í almenningsgarð? Tengja við nærumhverfi nemenda.
- Hvað er hægt að gera í almenningsgörðum? Er hægt er að gera það sama í öllum almenningsgörðum?
- Ræða orðaforða myndarinnar, tré, hreiður, barnavagn, hjólastóll, gosbrunnur, snigill, endur, álf, skófla, garðkanna, vökva, gróðursetja, synda, sulla, vaða.
- Fara í næsta almenningsgarð með nemendur ef sá möguleiki er fyrir hendi. Taka myndir í garðinum eða skoða myndir úr almenningsgörðum saman og vinna með orðaforða.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Hægt er að nýta aðferðafræði [Pwim](#), prenta út myndir og skrifa heiti inn á.
- Nemendur skrifa um fólkið á myndinni. Ákveða nöfn þeirra, aldur o.þ.h. Segja frá því hvers vegna þau eru þar og hvað þau eru að gera.

Leikir

Fara í almenningsgarð og fara í hópeflisleiki, kenna leiki sem nemendur geta farið í eftir skóla.

[Leikgleði](#), rafbók með 50 leikjum.

Ítarefni

Almenningsgarðar í Reykjavík og nágrenni.

[Lystigarðurinn á Akureyri](#)

[Skrúður á Núpi Dýrafirði](#)

[Hellisgerði Hafnarfirði](#)

[Skallagrímgarður í Borgarnesi](#)

[Verkefnakista MÚÚ](#) (Miðstöð útivistar og útináms).

Gerum og græjum

Umræður og orðaforði

- Byrjum á því að safna saman þeim sögnum sem nemendur kunna nú þegar.
- Ræða um athafnir sem koma fram á myndunum og finna heiti yfir athafnir sem eiga við ykkar nemendahóp.
- Tala um þátíð sagna, ganga – gekk, standa – stóð, o.s.frv.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Dagbóarskrif þar sem nemendur teikna myndir og skrifa fyrst orð og svo setningar. Kenna þarf nemendum muninn á sögnum í nútíð (núna) og þátíð (í gær).
- Myndasögur þar sem nemendur segja frá því sem þau gera daglega og skrifa einfaldar setningar undir, t.d. ég vakna kl. sjö. Þegar nemandinn hefur náð tökum á nútíðinni er honum kennt að skrifa sama texta í þátíð.
- Nemendur vinna í pörum og búa til frásagnir um daglegt líf, getur verið eigið líf eða líf tilbúinnar persónu. Teknar eru myndir og settar í frásögnina. Þegar nemendur kynna verkefnið talar annar í nútíð og hinn í þátíð. Nemendur æfa sig vel fyrir kynninguna og geta t.d. tekið hana upp.

Leikir

Látbragðsleikur, hvað er ég að gera?

Íþróttir

Umræður og orðaforði

- Heiti íþróttagreina sem sjást á myndinni:
 - Karate, sund, fótbolti, hjólreiðar, körfubolti, hestamennska, skíði (svig, brun, stórsvig), samkvæmisdansar, handbolti, skautar, blak, keila, júdó, badminton, tennis, ballet, golf, borðtennis, **frjálsar íþróttir**: kúluvarp, spjótkast, hástökk, langstökk, hlaup (spretthlaup, langhlaup), kringlukast ...
- Hefur þú æft íþróttir?
- Hvaða íþrótt finnst þér skemmtilegust eða áhugaverðust?
 - Hvaða íþróttir gætir þú hugsað þér að prófa?
- Hægt er að ræða um fyrirmyndir í íþróttum, íþróttamenningu, íþróttafélög og hvaða íþróttir er hægt að æfa í hverfinu og öfugt, hvaða íþróttir er ekki hægt að æfa í nærumhverfinu.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skrifa nöfn og finna myndir af fleiri íþróttum en koma fram á blaðsíðunni, t.d. íshökkí, hindrunarhlaup, þríþraut, siglingar, klifur, taekwondo.
- Nemendur velja sér eina íþrótt og kynna sér hana.
 - Hvaða útbúnað/föt þarftu til að stunda íþróttina?
- Skoða sagnir og orð tengd íþróttum, dómari, reglur, nota myndbönd og *Kahoot*.
- Ræða íþróttaiðkun og tómstundir barna. Hvetja börn til að taka þátt.

- Skoða nöfn á íþróttafélögum á Íslandi og í öðrum löndum.
- Merki íþróttafélaga, spurningakeppni um merkin t.d. í *Kahoot*.
- Nemendur geta unnið myndabók með einföldum leiðbeiningum/útskýringum um fjölbreyttar íþróttir.

Leikir

Prófið sem flestar íþróttir í samvinnu við íþróttakennara og íþróttafélög í nærumhverfinu.

Andheiti

Umræður og orðaforði

- Útskýrum hugtökin andheiti og samheiti.
- Útskýrum hvað stigbreyting er, lengstur/stystur, yngstur/elstur, þykkur/þunnur, vera með myndir og orð til að raða í rétta röð eftir stigbreytingu.
- Tala um hvernig forskeytið ó getur breytt orðum í andstæðu sína: ódýrt, dýrt, óhreinn, hreinn.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Skrifa setningar með orðunum á myndunum þar sem unnið er með andstæður, t.d. kötturinn er úti, kötturinn er inni og stóri maðurinn talar við litla drenginn.
- Þau sem eru lengra komin geta breytt jákvæðum setningum í neikvæðar og öfugt.
- Nemendur teikna eða finna myndir sem sýna andstæður.
- Láta börnin taka myndir á spjaldtölvu og skrifa og tala inn á þær.

Leikir

Spil eins og t.d. Krakka-Alias, Krakkaleikar.

Tónlist

Umræður og orðaforði

- Ræða um hljóðfærin og hvað þau heita. Notaðu smámyndir af vefsíðu bókarinnar og nemendur setja orðin inn í orðabókina sína.
- Hægt er að spyrja hvort þau kunni á hljóðfæri eða hvernig tónlist nemendur hlusti á, hver er uppáhalds hljómsveitin þeirra eða tónlistarmaður. Einnig er hægt að hlusta á tóndæmi.
- Er skólahljómsveit í skólanum þeirra? Ef svo er má heimsækja þau á æfingu?

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur setja saman stutta kynningu á uppáhalds hljómsveit eða tónlistarmanni og setja upp í glærुकynningar með myndum og tóndæmum.
- Kennari aðstoðar hvern og einn að setja saman texta sem fylgja á kynningunni. Textinn byggir á getu hvers og eins í íslensku.

Leikir

Í bókinni [Töfrakassinn](#) hefur verið safnað saman 103 leikjum sem tengjast tónlist. Bókin er fyrir börn frá leikskólastigi upp í yngstu bekkinn grunnskóla.

Tónlist

Kynna íslenska tónlist fyrir nemendum. Spila íslenska tónlist þegar unnið er í hópverk-efnum. Hægt er að fá texta með mörgum íslenskum lögum á t.d. *Spotify*.

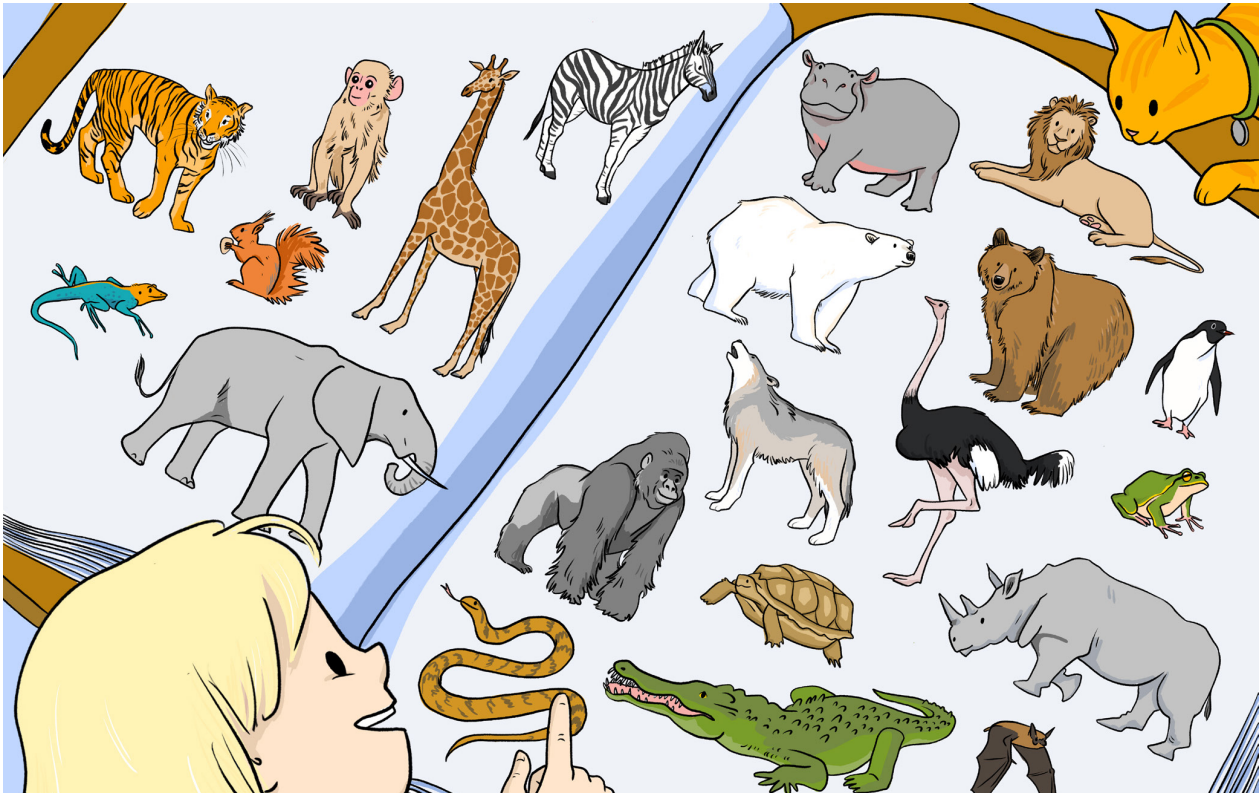
Ítarefni

[Töfrakassinn-tónlistaleikir](#)

[Maxímús músíkús](#)

Hægt er að finna fjölbreytt efni t.d. hjá Börn og tónlist

Erlend dýr

Umræður og orðaforði

- Hvað sjáum við á myndinni?
- Fara yfir heitin á dýrunum og hvar þau eiga heima.
- Hafa nemendur séð þessi dýr með eigin augum?
- Fyrir eldri nemendur er hægt að dýpka skilning þeirra með því að spyrja:
 - Hver hleypur hraðast, hægast?
 - Hver er með lengsta hálsinn?
 - Hver er stærstur, minnstur?
 - Hver er þyngstur, léttastur? o.fl.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur vinna saman hugarkort með myndum, velja sér dýr og skrifa 3 staðreyndir um dýrið.
- Vinna með [Frayer](#).
- Veggspjald: nemendur velja sér eitt dýr, finna upplýsingar um dýrið með því að fara á bókasafnið eða heimildaöflun á netinu. Nemendur skrifa síðan einfaldar setningar um dýrið á veggspjald og myndskreyta.

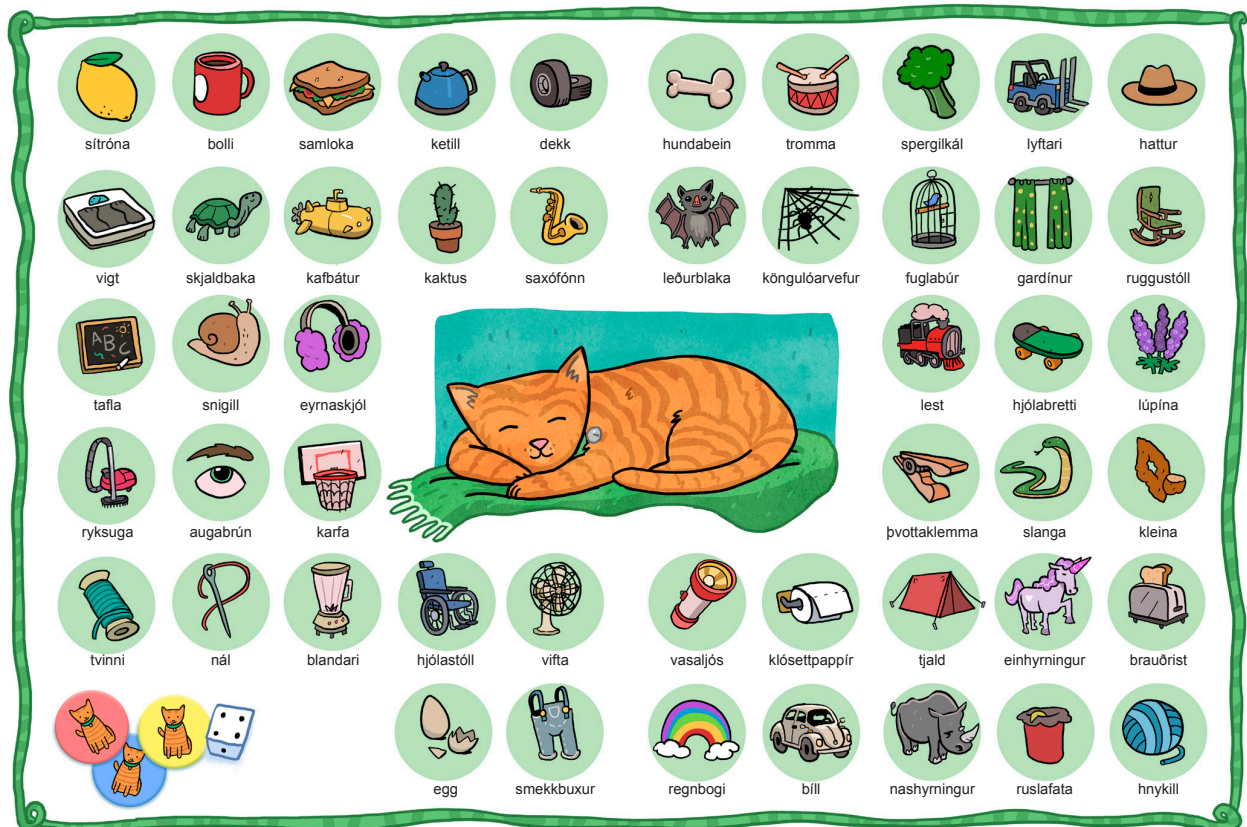
Leikir

- „Hvaða dýr er ég:“ kennari límir miða með mynd/orð af dýri á ennið á nemendum. Nemendur mega ekki sjá hvaða dýr þau eru. Nemendur ganga um kennslusvæðið og spyrja hvert annað spurninga til að reyna að komast að því hvaða dýr þau séu.
- Teiknispilið: Nemendur skiptast á að velja sér dýr og teikna mynd af því. Aðrir nemendur giska á hvaða dýr er verið teikna.

Ítarefni

Smádýrahúsið í Húsdýragarðinum þar sem finna má erlend smádýr.

Samstæðuspil

Sjá leiðbeiningar á vef mms.is

Leiðbeiningar með samstæðuspili

Það sem þarf: Tening og spilakarla (t.d. tappa af mjólkurfernum).

Markmið spilsins: Að allir leikmenn noti alla tappa sína. Að auka orðaforða. Leikmenn eiga að tala um myndirnar í spilu ...

Spilareglur/hvernig á að spila:

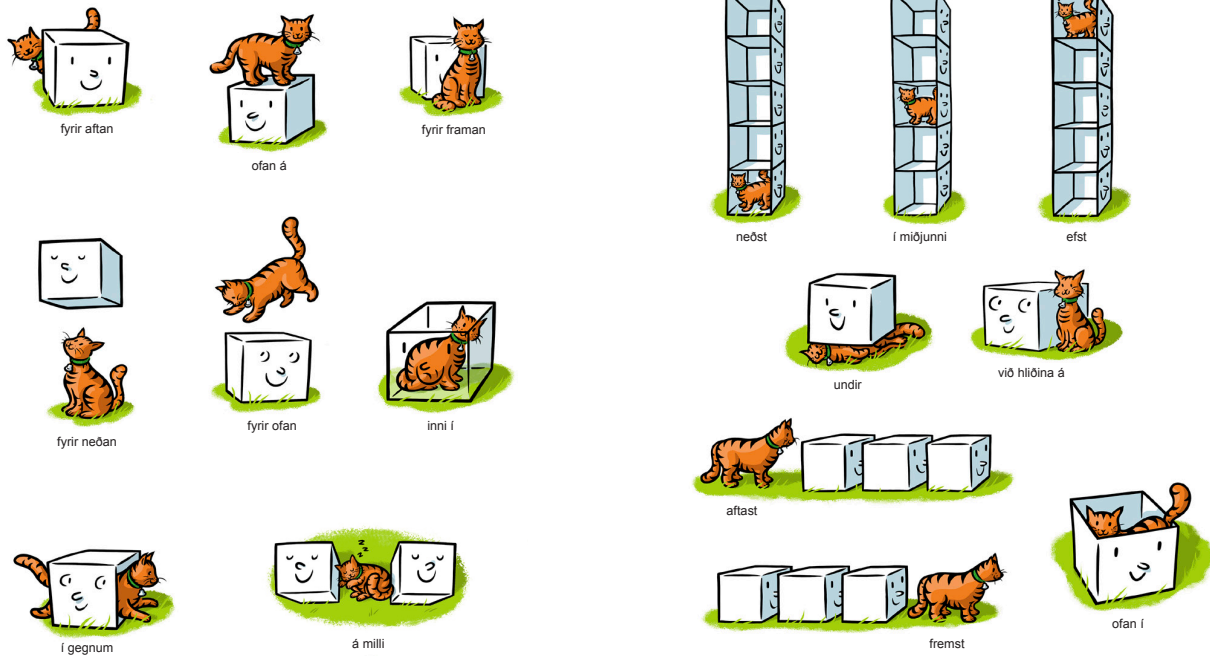
- Leikmenn fá jafn marga tappa hvor, t.d. 5-10.
- Leikmenn skiptast á að gera.
- Fyrsti leikmaðurinn setur tappa á leikborðsreit og kastar teningnum. Talan á teningnum segir til um hversu mörg atriði leikmaðurinn þarf að segja um myndina á reitnum.
 - Til dæmis, ef leikmaður velur reitinn með skjaldböku og teningurinn lendir á 2, myndi leikmaðurinn fyrst segja „skjaldbaka“ og segja svo frá jafnmörgum atriðum (2) sem tengjast skjaldböku: „Þær fara hægt og hafa hús á bakinu.“
- Leikurinn heldur áfram þar til allir leikmenn hafa notað öll tákni sín.

Tilbrigði:

- Til einföldunar má sleppa teningnum og barnið segir eins mikið og það getur um myndina sem það valdi.
- Til einföldunar má kenna orðaforða með því að láta barnið einungis nefna myndirnar sem það setur tappann sinn á.
- Láttu barnið búa til setningu eða sögu með orðunum sem það hefur valið.
- Annar leikmaðurinn lýsir einhverri mynd og hinn á að geta hvaða mynd hann er að tala um. Þegar leikmaður hefur getið rétt er settur tappi yfir myndina.

Góða skemmtun!

Hvar er Kúri?

Umræður og orðaforði

- Mikilvægt er að nota staðsetningarhugtök í samræðum um myndirnar t.d. hvað er fyrir framan/aftan Kúra? Hvað er fyrir framan/aftan þig? Hvað er fyrir ofan/neðan, o.s.frv.
- Notið forsetningar og tengið við daglegt líf, notið tækifæri yfir daginn til að nota forsetningar.
- Opna má umræðuna með því að kennarinn sýnir tóman kassa og tengir það myndunum með Kúra. Hann sýnir með einhverjum hlut hvernig hluturinn er ofan á, bak við, fyrir framan, o.s.frv.
 - Næst segir kennarinn öllum að standa fyrir aftan stól og kennarinn stendur einnig fyrir aftan sinn stól. Þá segir kennarinn um leið og hann fer upp á stólinn: „ég er upp á stól“ og gefur til kynna með látbragði að öll eigi að hoppa upp á stólana sína og segja það sama.
 - Svona er hægt að gera með því að fara undir borð, fyrir framan stól, aftan, o.fl.
- Einnig er hægt að fara í göngutúr um skólann og búa til röð nemenda. Hver er fremstur, í miðjunni, á milli og aftastur.
- Tröppur má nota til að bæta við raðtölum, raða nemendum í tröppurnar og ræða um í hvaða tröppu hver stendur. Í efstu tröppu, í fyrstu, í annarri, þriðju, fjórðu o.s.frv.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Teikningar eða útklipptar myndir og orð sett í orðabók nemenda. Búa til setningar þar sem orðin koma fyrir.
- Nemendur tala saman um orðin og hjálpast að við að gera margar setningar.

Leikir

- Símon segir. Kennari gefur fyrirmæli: Símon segir allir upp á borð, undir borð, o.s.frv. Þá gera börnin það sem Símon segir. Ef kennarinn notar ekki Símon fyrir framan skilaboðin og börnin gera samt eru þau úr leik.
- Útbúið hindrunarbraut í samstarfi við börnin á útisvæði eða í sal, börnin þurfa að fara yfir, undir og í gegnum. Hafðu orð á því hvað börnin eru að gera þegar þau fara brautina, t.d. ég verð að fara á undan þér, þú verður fyrir aftan mig. Nú skrífum við undir róluna og í gegnum rörið, o.s.frv.
- Inn og út um gluggann (ath. markvissa málörvun).
- Fela hlut, nota afstöðuhugtök.
- Einn fíll lagði af stað í leiðangur ...
- Spjald með hugtökum um yfir, undir, fyrir framan eða aftan, o.s.frv. Kennari dregur spjald og lætur nemendur endurtaka og raða sér eftir því hvaða spjald er dregið.
- Vinna með hluti – staðsetja þá, taka mynd, færa taka aðra mynd (e. *stop motion*).
- Nemendur teikna mynd eftir fyrirmælum.

Árstíðir og veður

Umræður og orðaforði

- Spyrja nemendur hvaða árstíð er og fara yfir árstíðirnar.
- Tengja umræðuna við hvernig veðrið er og hvernig fólk klæðir sig eftir veðri. Tengja má þessa blaðsíðu við kaflana um föt og útiföt.
- Finna myndir af veðri og fötum, til dæmis á síðunni [Orðaleikur](#). Þar má einnig finna hugmyndir um hvernig hægt er að nýta orðasöfnin sem þar eru.
- Veðurfréttir, nemendur fá að fylgjast með veðurfréttum af vef [www.ruv.is](#). Skoða saman veðurkort, t.d. [vedur.is](#) og ræða hvernig veður er þar sem nemendur búa og skoða veður víðs vegar um heiminn. Nemendur geta æft sig að flytja sjálf veðurfréttir.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Hægt er að túlka árstíðirnar á fjölbreyttan, myndrænan hátt í gegnum ýmsa miðla.
- Þemavinna með hverja árstíð fyrir sig og nemendur búa til stórar myndir, eina tengda hverri árstíð, sem hengdar verða upp á vegg. Á myndirnar má nota efni úr náttúrunni s.s. laufblöð eða annan gróður, teikningar, ljósmyndir, o.fl.
- Fara vel yfir veðurorðin, hægt er að þýða orð yfir á sterkasta tungumál nemenda ef nemendur geta lesið og skrifað á því tungumáli.
- Skrifa hvert orð á renning og tengja renningana inn á myndirnar af hverri árstíð.

Leikir

[Leikgleði](#)

Tónlist

Í rigningu ég syng
Sól sól skín á mig
Mér er kalt á tánum
Nú er frost á fróni
Signir sól
Skýin (við skýin felum ekki sólina)
Ef sólin væri á bragðið eins og sleikjó
Lagið um daga og mánuði
Vertu til er vorið kallar
Sumri hallar
Haustvísa
Með vindinum þjóta skúraský
Frost er úti fuglinn minn
Vorvindar glaðir
Dripp dropp, dripp dropp

Ítarefni

Bókin *Vinur minn, vindurinn* eftir Bergrúnu Írisi Sævarsdóttur

[Halló heimur 1](#)

[Halló heimur 2](#)

Góða nótt

Umræður og orðaforði

- Hefja umræður með látbragði og spyrja: Hverjir eru á myndinni? Hvað er að gerast? Hvað gerist þið áður en þið farið að sofa?
- Bæta má við orðum og orðatiltækjum, t.d. draumur, myrkur, myrkfælinn, martröð, verði þér að góðu, takk fyrir matinn, hvað er í matinn í kvöld?
- Kynna hljóðbækur fyrir nemendum, t.d. efni sem frítt á *Youtube* íslenskar barna-sögur, lesið fyrir börn, sögur fyrir svefninn, barnaefni á íslensku.
- Hægt er að benda á efni sem þarf að borga fyrir, t.d. *Storytel*.
- Hvenær farið þið að sofa á kvöldin? Hvað þurfa börn að sofa lengi. Ræða um hvernig við bjóðum góða nótt á íslensku og heimamáli nemenda.
- Ræðið um ævintýri Kúra, hvernig líður Kúra núna? Er Kúri þreyttur?
- Tengja við myndina um tannlæknaheimsókn, mikilvægt að vera dugleg að bursta tennur fyrir svefninn. Í framhaldi af því má fara yfir efni frá Landlækni um tannvernd.

Ritun og sköpun

- Nemendur safna saman orðum í orðabók, kenna þarf öll ný orð jafnóðum. Mikilvægt er að rifja orðin upp reglulega.
- Nemendur gera teiknimyndasögu um hvað þau gera á kvöldin áður en þau fara að sofa. Hægt er að teikna inn klukku í hvern ramma.
- [Púslum setningar](#). Hér er hugmynd að því hvernig hægt er að vinna með frásögn. Það má útbúa frásögn um verkefni nemenda á morgnana eða á kvöldin. Þar er búið að búa til púsl bæði með texta en einnig er þar að finna útfyllta?

Tónlist

Hægt er að kynna íslenskar vögguvísur fyrir nemendum.

